

Γ. Α. ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

# Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Διά την Ε' και ΣΤ' τάξιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων  
καὶ διὰ τὰς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις τῶν Γυμνασίων

Α' ΕΚΔΟΣΙΣ

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

1957



Α. ΔΗΜΑΡΑΣ

Γ. Α. ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

20,34

90

# Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Διά τήν Ε' και ΣΤ' τάξιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων  
καί διὰ τὰς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις τῶν Γυμνασίων

Α' ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ  
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ  
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

1957

Τ. Α. ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ

# Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Διότι η Β και Η και ΗΤ είναι τόνος άνω των τόνων  
και όχι τόνος άνω των τόνων άνω των τόνων

Α. ΚΑΘΙΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ  
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ  
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΑΛΕΞ. ΔΗΜΑΡΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1997

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«*Ἡ ἐφαρμογή τῆς γραμματικῆς*», κ. συνάδελφοι, ἐρ-  
χεται νὰ καλύψῃ μίαν ἀναμφισβήτητον ἔλλειψιν, ἣ ὅποια  
ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τού-  
του. Ὡς γνωστὸν ἡ γραμματικὴ, κατ' ἐξοχὴν τυπικολογι-  
κὸν μάθημα, σπανίως κινεῖ τὸ ἀληθὲς ἐνδιαφέρον τῶν μα-  
θητῶν οἱ ὅποιοι κυριολεκτικῶς πελαγοδρομοῦν μέσα εἰς  
τὸ πλῆθος τῶν κανόνων καὶ τῶν τύπων, μὴ δυνάμενοι τὰς  
περισσότερας φορὰς οὔτε νὰ ἀφομοιώσουν αὐτούς, οὔτε νὰ  
κατανοήσουν τὴν ἀληθῆ ἀξίαν των.

Ἐκτὸς τούτου μακροχρόνιος διδακτικὴ πείρα μᾶς  
ἔχει πείσει ὅτι καὶ διὰ τοὺς διδάσκοντας εἶναι πρόβλημα ἡ  
ὀλοκληρωμένη καὶ ἀποδοτικὴ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς.  
Τὸ γεγονός τοῦτο, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νομίζομεν, ὀφείλεται  
ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν σύγκρισιν τὴν ὅποιαν προκαλεῖ ἡ δι-  
γλωσσία, ἣτις ἐξακολουθεῖ δυστυχῶς νὰ δεσπάζει τοῦ ἐκ-  
παιδευτικοῦ μας συστήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἔλλειψιν  
συνκροτημένου βοηθήματος ἀποβλέποντος εἰς τὴν διὰ πρα-  
κτικῶν ἀσκήσεων ἐμπέδωσιν τῆς θεωρίας.

Καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν ἀναμφισβήτη-  
τον ἀνάγκην. Δι' αὐτὸ ἄλλως τε καὶ οἱ περισσότεροι ἐκ  
τῶν συγγραφέων γραμματικῆς, κατανοήσαντες τὴν ἐπιτα-  
κτικότητα τῆς ἀνάγκης ταύτης, προσθέτουν εἰς τὸ τέλος  
ἐκάστου κεφαλαίου ὠρισμένας ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς ἐκτεθείσης  
εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ὕλης. Πλὴν ὅμως ἡ προσπάθεια αὕτη  
δὲν ἀποτελεῖ παρὰ σταγόνα ἐν τῷ ὠκεανῷ, δικαίως ἄλλως  
τε, ἐφ' ὅσον ὁ κύριος σκοπὸς τῶν βιβλίων τούτων εἶναι νὰ  
περιλάβουν τὴν θεωρίαν τῆς γραμματικῆς καὶ ὄχι συστη-  
ματικὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Τὸ τελευταῖον αὐτὸ  
ἀκριβῶς θελήσαμε νὰ ἐπιτύχωμε μὲ τὸ βιβλίον αὐτό.

Εἰς τὴν «Ἐφαρμογὴν τῆς γραμματικῆς» ἐπεδιώξαμεν νὰ ἀναλύσωμεν συστηματικῶς τὴν δυσνόητον θεωρίαν, εἰς ἀπλᾶς ἐρωτήσεις καὶ εἰδικὰς πρακτικὰς ἀσκήσεις, ἐκτεθειμένας κατὰ τὴν καθιερωμένην σειρὰν διδασκαλίας οὕτως ὥστε καὶ οἱ διδάσκοντες νὰ δύνανται, μετὰ τὴν παράδοσιν ἐκάστου κεφαλαίου νὰ ἀνευρίσκουν εὐκόλως καὶ νὰ δίδουν εἰς τοὺς μαθητὰς τὰς ἀναλόγους ἀσκήσεις ἀλλὰ καὶ οἱ μαθηταὶ νὰ δύνανται νὰ σταθεροποιοῦν τὰς γνώσεις των διὰ τῆς παραλλήλου μελέτης θεωρίας καὶ ἀσκήσεως.

Ἡ σταθερὰ γνώσις τῆς γραμματικῆς δὲν ἐπιτυγχάνεται, νομίζομεν, μόνον διὰ τῆς κλίσεως μερικῶν ὀνομάτων, ἣτις εἶναι ἢ συνηθεστέρα ἢ μὴ ἢ μοναδικὴ ἀσκήσις εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεβάλλοντο ἀνέκαθεν οἱ μαθηταὶ καὶ τοῦτο διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἢ ἐργασία αὐτὴ γίνεται μηχανικῶς μὲ βάσιν τὰ διάφορα πρότυπα τῶν καταλήξεων ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἢ ἀσκήσις αὕτη ἀποτελεῖ μηδαμινότητα ἐνώπιον τοῦ πλήθους τῶν θεμάτων τῆς γραμματικῆς. Ἀπαιτεῖται πλήρης καὶ συστηματικὴ προσπάθεια, ἀπλοποιοῦσα καὶ διασαφηνίζουσα διὰ τῶν καταλλήλων μέσων τὰ διάφορα φαινόμενα τῆς διδασκομένης ὕλης καὶ ἐδραιοῦσα ταῦτα ἐντὸς τοῦ πεδίου τῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν.

Πιστεύοντες εἰς τὴν ἀναμφισβήτητον παιδαγωγικὴν ἀξίαν τῆς ἀσκήσεως καὶ μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι προσφέρομεν οὐσιαστικὴν συνδρομὴν εἰς τὸ ἔργον σας, κ. συνάδελφοι, θέτομεν εἰς τὴν διάθεσίν σας καὶ ὑπὸ τὴν κρίσιν σας τὴν «Ἐφαρμογὴν τῆς γραμματικῆς». Εὐχόμεθα δὲ τὸ βιβλίον τοῦτο νὰ ἐκπληρώσῃ εἰς τὸ ἀκέραιον τὸν προορισμὸν του.

Πειραιεύς, Ὀκτώβριος 1957.

Γ. Α. ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

## ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ

Ἀγαπητοὶ μαθηταί, τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ σᾶς βοηθήσῃ νὰ μάθετε τὴ γραμματικὴν. Ὁ δάσκαλός σας θὰ σᾶς δίδῃ τὶς σχετικὰς ἀσκήσεις ἐπάνω στὸ κεφάλαιον ποὺ σᾶς ἐδίδαξε καὶ σεῖς θὰ ἀπαντᾶτε. Μὴ σημειώνετε ποτὲ τὴ λύσιν τῆς ἀσκήσεως ἐπάνω στὸ βιβλίον ἀλλὰ πάντοτε στὸ τετράδιόν σας. Διαβάζετε προσεκτικὰ τὴν σᾶς ζητᾶ ἢ ἄσκηση καὶ προσπαθῆτε κατ' ἀρχὴν νὰ ἀπαντήσετε χωρὶς τὴ βοήθειαν τοῦ βιβλίου τῆς γραμματικῆς σας. Μόνον ἂν δὲν μπορεῖτε ν' ἀπαντήσετε, τότε καταφεύγετε στὸ βιβλίον. Ὅπου ἡ ἄσκηση ζητᾶ νὰ εὑρεθῇ τὸ θέμα μιᾶς κατηγορίας ὀνομάτων νὰ χρησιμοποιῆτε ὀνόματα τῆς κατηγορίας αὐτῆς ποὺ θὰ βρῆτε σεῖς οἱ ἴδιοι. Καλὰ θὰ εἶναι, τέλος, τὰ διαφορὰ κείμενα ἐφαρμογῶν ποὺ ὑπάρχουν μέσα στὸ βιβλίον νὰ τὰ ἀντιγράψετε στὸ τετράδιόν σας. Ὅπως σᾶς εἶπαμε καὶ πρὶν πάνω δὲν πρέπει νὰ διορθώνετε τὰ κείμενα ἐπάνω στὸ βιβλίον. Καλὴ ἐπιτυχία λοιπόν.



## ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

### ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Γενικῶς.

1. Νὰ εὑρετε 24 πόλεις τῆς Ἑλλάδος τὰ ἀρχικά τῶν ὁποίων νὰ ἀποτελοῦν κατὰ σειρὰν τὰ γράμματα τῆς ἀλφαβήτου. Π.χ. Ἀθῆναι, Βόλος, Γρεβενά κλπ.

2. Γράψατε τὰ γράμματα τῆς ἀλφαβήτου ὅπως προφέρονται π.χ. ἄλφα, βῆτα...

3. Νὰ εὑρετε ἀπὸ τὸ ἀναγνωστικόν σας 21 λέξεις, αἱ ὁποῖαι νὰ ἀρχίζουσι ἀπὸ δίφθογγον. Τρεῖς λέξεις ἀπὸ κάθε δίφθογγον.

4. Ποία μεγάλη πόλις τῆς Ἑλλάδος γράφεται μὲ 3 δίφθόγγους;

5. Ποῖαι λέξεις γράφονται μὲ τὴν ὀγδόην δίφθογγον υῖ;

6. Πότε τὸ υ τῶν δίφθόγγων προφέρεται ὡς β καὶ πότε ὡς φ. Ἀναφέρατε τοὺς κανόνας καὶ τὰ παραδείγματα, 5 δι' ἐκάστην περίπτωσιν.

7. Εἰς ποίαν θέσιν τῆς λέξεως πρέπει νὰ εὐρίσκωνται αἱ δίφθογγοι αἰ καὶ οἱ διὰ νὰ εἶναι μακραὶ; Εἰς ποίαν διὰ νὰ εἶναι βραχεῖαι;

Ἀναφέρατε τὸν κανόνα καὶ 5 παραδείγματα δι' ἐκάστην περίπτωσιν.

Συλλαβαὶ - Συλλαβισμὸς καὶ χρόνος συλλαβῶν.

8. Νὰ εὑρετε ὅλας τὰς μονοσυλλάβους λέξεις ποὺ περιέχονται εἰς τὴν σελίδα 30 τοῦ ἀναγνωστικοῦ σας.

9. Ἀναφέρατε 10 Ἑλληνικὰς νήσους τῶν ὁποίων αἱ

ὀνομασίαι εἶναι δισύλλαβοι λέξεις, ὅπως ἐπίσης καὶ 10 πρωτευούσας Ἑλληνικῶν νομῶν τρισυλλάβους.

10. Νὰ εὑρετε 10 λέξεις αἱ ὁποῖαι νὰ ἔχουν δίφθογγον εἰς τὴν λήγουσαν ὡς ἐπίσης καὶ 5 λέξεις ἐχούσας δίφθογγον εἰς τὴν παραλήγουσαν.

11. Ποῖαι λέξεις καλοῦνται προπαροξύτονοι; Ἀναφέρατε 10 παραδείγματα προπαροξυτόνων λέξεων.

12. Τὶ ὀνομάζομεν συλλαβισμόν τῶν λέξεων;

13. Πῶς θὰ συλλαβισθοῦν αἱ λέξεις: πόνος, τρόμος, θόλος, φόβος, καὶ διατί;

14. Γράψατε ἐπίσης πῶς θὰ συλλαβισθοῦν αἱ λέξεις ἀκτὴ, ἀτμός, Πίνδος, ληστής, ἄλμα, ὄσμη, καὶ διατί;

15. Ἐχουν ὀρθῶς συλλαβισθῆ αἱ κατωτέρω λέξεις; Ποῖος κανὼν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα;

ἐ-χθρός  
ἀν-θραξ  
δέν-δρον

ἀν-θρω-πος  
ἀν-τρον  
ἀ-στρα-πή

αἰ-σχρό-της  
'Αν-δρο-μά-χη  
ἄρ-κτος.

16. Ἐξετάσατε ἐπίσης ἂν ἔχουν ὀρθῶς συλλαβισθῆ καὶ αἱ κατωτέρω λέξεις, ἀναφέροντες συνάμα καὶ τοὺς σχετικούς κανόνας, μετὰ τὴν διόρθωσιν:

σύν-ταγ-μα  
γρα-μμα-τι-κὴ  
ἀγγ-εῖον  
δάφ-νη  
ἔ-ξα-λλος

φάτ-νη  
θά-λα-σσα  
πρᾶγ-μα  
ὑ-πά-λλη-λος  
δεῖγ-μα

17. Δύνασθε νὰ συλλαβίσητε ὀρθῶς τὰς κατωτέρω λέξεις;

Σύντροφος, σύνοικος, εἴσοδος, ἐκλέγω, δραχμὴ, ἐξέχω, παρέλαβον, κατέχω, Πανάγαθος, σύμμαχος, προσοχή, ἔνδοξος.

18. Πότε λέγομεν ὅτι μία συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα; Ἀναφέρατε 5 παραδείγματα βραχειῶν συλλαβῶν.

19. Πότε μία συλλαβὴ εἶναι φύσει καὶ πότε θέσει μακρά. Ἀναφέρατε 5 παραδείγματα δι' ἐκάστην τῶν δύο περιπτώσεων.

20. Εἰς τὴν κατωτέρω φράσιν σημειώσατε τὰς μακρὰς

καὶ βραχείας συλλαβάς διὰ τῶν συνήθων σημείων. Μακρὸν (—), βραχὺ (υ).

«Ὁ πάππος ἐμάστιν Κυριακὴν ἦτο πανευτυχῆς καθὼς ἐπέστρεφεν ἀπὸ τῆν ἐκκλησίαν. Εὐβάδιζεν ἀργὰ με πλατὺ χαμόγελον εἰς τὰ χεῖλη καὶ ἐχαίρετα ἐγκαρδίως ὅλον τὸν κόσμον τὸν ὑποῖον συνήντα εἰς τὸν δρόμον τοῦ μικροῦ χωρίου. . . »

#### Πνεύματα καὶ τονισμός.

21. Πόσα εἶναι τὰ πνεύματα καὶ ποῦ τοποθετοῦνται αὐτὰ;

22. Ποῖον εἶναι τὸ σύμφωνον τὸ ὁποῖον κατ' ἐξαιρέσειν λαμβάνει πνεῦμα καὶ τί πνεῦμα λαμβάνει;

23. Ποῖον φωνῆεν δασύνεται πάντοτε καὶ τί πνεῦμα λαμβάνουν πάντοτε τὰ ἄρθρα;

24. Τί πνεῦμα λαμβάνουν αἱ ἀντωνυμῖαι; Ποῖος εἶναι ὁ πρακτικὸς κανὼν ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ποῖα ἢ ἐξαιρέσεις αὐτοῦ;

25. Γράψατε ὕσας δασυνομένας λέξεις γνωρίζετε (πλὴν τοῦ υ).

26. Ὁ τυπογράφος μιᾶς ἐφημερίδος ἦτο βιαστικὸς καὶ ἐλησμόνησε νὰ βάλῃ τὰ πνεύματα εἰς τὰς λέξεις τοῦ κατωτέρω κειμένου. Μπορεῖτε νὰ τὰ βάλετε σεῖς;

«Εἶχον παρέλθει ἐπτὰ ὥραι ἀφ' οὗτου εἶχομεν ἐκινήσει ἀπὸ τὴν μικρὰν πόλιν, καὶ ἀκόμη ευρισκόμεθα μακρὰν τοῦ προορισμοῦ μας. Οἱ δύο νεαροὶ ἵπποι τῆς ἀμάξης μας, εἶχον κουρασθῆ πλέον. Ὁ γέρον ἀμαξᾶς ἐκράτει σταθερῶς τὰ ἡνία, ὁ ἰδρῶς δὲ ἔρρεε συνεχῶς ἀπὸ τὸ μέτωπόν του. Ἡ ἡμέρα ἦτο λίαν θερμὴ καθότι εἶχομεν πλέον εἰσέλθει εἰς τὸν Ἰούλιον. Εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ δρόμου εἶδον νὰ ἀπλώνεται μία ἀγνος, ἐλώδης περιοχὴ, ἐνῶ ἀπὸ τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἡ γῆ ἦτο γονιμωτάτη. Εἶδον τοὺς γεωργοὺς νὰ ἀλωνίζουν ὑπὸ τὸν καυτὸν ἥλιον, τὰς χωρικὰς αἰτινες ἠτοίμαζον ἀμίλητοι τὸ πτωχὸν γεῦμα τῶν οἰκογενειῶν των. Τὸ τοπίον ἦτο ωραῖον. Τίποτε δὲν ἐτάρασσε τὴν μεσημβρινὴν ἡσυχίαν. Ἐξ ἰέραξ ἐπέτα ὑψηλὰ διαγράφων μεγάλους κύκλους. . . Ἡμεῖς εἶχομεν πλέον ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν περιοχὴν ἐκείνην. Ὁ ἀμαξᾶς ἐκτύπησε πάλιν τοὺς ἵππους, καὶ οὗτοι ἤρχισαν νὰ τρέχουν ὀρμητικῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. . . Ἡθέλομεν ἀκόμη εἶς ὥρας διὰ νὰ φθάσωμεν. . . »

27. Ἀναφέρατε 10 κύρια ὀνόματα, τὰ ὁποῖα νὰ δασύωνται.

28. Πῶς ὀνομάζομεν τὰς λέξεις ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν; Πῶς ὅταν τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν; Πῶς ἂν τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν;

29. Χωρίσατε τὰς κατωτέρω λέξεις εἰς τρεῖς στήλας ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ τόνου των.

Αὐγή, πόνος, ἄνθρωπος, λόγος, ἱερά, διδάσκαλος, πικρός, ραδιόφωνον, προσφέρω, πόλεμος, θυγάτηρ, ἀνοικτός, ὁδός, θύρα, ἀνοιξίς, ἐπιπλοποιός, θρανίον, ἔκδοσις.

30. Ποῖαι λέξεις λέγονται περισπώμεναι καὶ ποῖαι προπερισπώμεναι;

31. Πότε βάζομεν βαρεῖαν;

32. Ἔως ποῖαν συλλαβὴν τῶν λέξεων δυνάμεθα νὰ τονίζωμεν;

33. Εἰς ποίας συλλαβὰς τίθεται ὀξεῖα, ὡς ἐπίσης εἰς ποίας συλλαβὰς οὐδέποτε θέτομεν περισπωμένην;

34. Τονίσατε τὰς κατωτέρω λέξεις καὶ δικαιολογήσατε τὸν τονισμόν. Π.χ. τρεχῶ: ὀξύνεται διότι ἐπὶ βραχείας συλλαβῆς οὐδέποτε θέτομεν περισπωμένην.

Τρεχῶ, καθαρὸς, νομὸς, παίζω, λαγὸς, μητὴρ, αἰθουσα, Εὐρωπῆ, φημὴ, ὄρασις, γραφεῖον, παιδεύω, παραθυρὸν, χορεύω, ζωνὴ ἡμέρας, χωρὸς, ἀνοδοχεῖον, δένδρον.

→ 35. Ποῖαι εἶναι αἱ ἄτονοι λέξεις;

36. Ὑπογραμμίσατε τὰς ἄτόνους λέξεις τῆς σελίδος 50 τοῦ ἀναγνωστικοῦ σας.

#### Ἐκθλιψίς

37. Τί εἶναι ἐκθλιψίς καὶ πότε γίνεται αὕτη;

38. Ποῖον εἶναι τὸ σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως καὶ ποῦ θέτομεν αὐτό;

39. Τί συμβαίνει ἂν μετὰ τὴν ἐκθλιψίν τοῦ φωνήεντος ὑπάρχη κ, π ἢ τ, ἡ ἐπομένη δὲ λέξις ἔχη δασεῖαν; Ὑπάρχουν δύο ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος. Ποῖαι εἶναι;

40. Ποῖα φωνήεντα καὶ εἰς ποίας περιπτώσεις δὲν ἐκθλίβονται; Ἀναφέρατε δύο παραδείγματα δι' ἐκάστην περίπτωσιν.

41. Νὰ γίνῃ ἔκθλιψις εἰς τὰς κατωτέρω προτάσεις, ὅπου χρειάζεται:

«Ὁ νεαρός ζωγράφος ἐξέθεσε πρὸ ἐμοῦ τὸν πίνακα τὸν ὅποιον εἶχον ζητήσει. Εἶχεν ὅμως φέρει ἄλλον ἀντὶ ἐκείνου τὸν ὅποιον ἐπεθύμουν. Ἀλλὰ ὅμως παρὰ ὅλον ὅτι δὲν εἶχον πληρώσει διὰ αὐτὴν τὴν προσωπογραφίαν ἀλλὰ διὰ ἄλλον πίνακα, τὸν ἐλυπήθην καὶ τὸν ἠγόρασα. Παρὰ ὀλίγον ὅμως νὰ τὸν ἐπέστρεψα, ὅταν διεπίστωσα μίαν ρωγμὴν εἰς τὴν κορνίζαν. Ἀλλὰ ὁ νεαρός ζωγράφος εἶχεν ἤδη ἀπέλθει φέρων μετὰ ἑαυτοῦ τὸ ἀντίτιμον τοῦ πίνακος. . .».

## ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

### ΤΥΠΙΚΟΝ

Τὰ μέρη τοῦ λόγου

42. Πόσα εἶναι τὰ μέρη τοῦ λόγου καὶ ποῖα εἶναι αἱ δύο μεγάλαι κατηγορίαι εἰς τὰς ὁποίας διαιροῦνται ταῦτα.

43. Ποῖα καὶ πόσα εἶναι τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου ἀφ' ἑνὸς καὶ τὰ ἄκλιτα ἀφ' ἑτέρου;

44. Τί καλοῦμεν παρεπόμενα τῶν ὀνομάτων, ποῖα εἶναι ταῦτα καὶ εἰς ποῖα ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου παρουσιάζονται;

45. Πόσα καὶ ποῖα εἶναι τὰ γένη τῶν ὀνομάτων καὶ τί λαμβάνομεν ὑπ' ὄψει διὰ τὴν ἐξακριβώσιν τοῦ γένους μιᾶς λέξεως;

46. Πότε χρησιμοποιοῦμεν τὸν Ἑνικὸν καὶ πότε τὸν Πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἑνὸς ὀνόματος;

47. Ποῖα μέρη τοῦ λόγου καλοῦνται πτωτικά; Ὅλα τὰ κλιτὰ μέρη εἶναι πτωτικά; Ποῖον δὲν εἶναι;

48. Ποῖα ἀπὸ τὰς πτώσεις τῆς καθαρευούσης δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Δημοτικὴν;

49. Πόσας πτώσεις ἔχομεν; Ποῖαι ἐξ αὐτῶν ὀνομάζονται εὐθεῖαι καὶ ποῖαι πλάγαι;

50. Τί ὀνομάζομεν κλίσεις; Πόσας κλίσεις ἔχομεν;

51. Τί θὰ ἐξετάσωμεν διὰ νὰ διαπιστώσωμεν ἓν ὄνομα εἰς ποῖαν κλίσιν ἀνήκει;

52. Ποῖον μέρος τῶν λέξεων καλεῖται θέμα καὶ ποῖον κατάληξις; Τί ὀνομάζομεν χαρακτῆρα εἰς μίαν λέξιν;

### ΤΑ ἈΡΘΡΑ

53. Εἰς τί μᾶς χρησιμεύουν τὰ ἄρθρα;

54. Ὅταν λέγωμεν: ὦ στρατιώτα, ὦ πολίτα, τὸ ὦ

είναι ἡ κλητικὴ τοῦ ἄρθρου; Ἄν ὄχι, τί εἶναι τὸ ὦ καὶ εἰς ποῖον μέρος τοῦ λόγου ἀνήκει;

55. Συμπληρώσατε εἰς τὰς κατωτέρω φράσεις τὰ ἄρθρα τὰ ὅποια λείπουν.

—θέρως, —ἡμέραι εἶναι μεγάλαι. —ὕδωρ—θαλάσσης εἶναι θερμόν.  
—νέοι—νεάνιδες ἀκόμη καὶ—γέροντες κατέρχονται εἰς—θάλασσαν διὰ  
να κολυμβήσουν—γονεῖς φέρουν —παιδιά των εἰς—παραλίαν, διὰ να  
χαροῦν—φῶς—ἀέρα καὶ—ἥλιον.

## ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

56. Τί καλοῦμεν ὀνόματα οὐσιαστικά;

57. Εἰς πόσας καὶ ποίας κατηγορίας διαιροῦμεν τὰ οὐσιαστικά; Ποῖα καλοῦμεν προσηγορικά καὶ ποῖα ἀφηρημένα; Ἀναφέρατε 5 παραδείγματα δι' ἐκάστην τῶν κατηγοριῶν.

58. Νὰ εὑρετε τὰ οὐσιαστικά εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον καὶ νὰ σημειώσητε αὐτὰ εἰς τὸ τετράδιόν σας ἀναλόγως τῆς κατηγορίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν. (Κύρια, προσηγορικά, ἀφηρημένα κ.λ.π.)

«Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες διεκρίνοντο διὰ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν τέχνην. Εἰς τὰς Ἀθήνας μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους, οἱ ἄνθρωποι ἐμεγαλοῦργησαν. Ἔργα λαμπρὰ κατεσκευάσθησαν, ἡ γλυπτικὴ ἤκμασε καὶ ἡ φήμη τῶν Ἀθηναίων ἠπλώθη εἰς ὅλοκληρον τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Καὶ τότε πολλοὶ ἐμίσησαν τὴν δόξαν, τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος. . .»

### Πρώτη κλίσις ὀνομάτων

59. Τί ὀνόματα περιλαμβάνει ἡ α' κλίσις καὶ ποῖαι αἱ καταλήξεις αὐτῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ;

60. Νὰ γραφοῦν 5 παραδείγματα ἀπὸ κάθε κατηγορίαν πρωτοκλίτων ὀνομάτων.

α) Θηλυκὰ εἰς -α : 5 πόλεις τῆς Βορ. Ἑλλάδος

β) Θηλυκὰ εἰς -η : 5 Ἑλληνικὰς νήσους.

γ) Ἀρσενικὰ εἰς -ας καὶ ἀρσενικὰ εἰς -ης : 5 ὀνόματα διὰ κάθε κατηγορίαν τὰ ὅποια νὰ σημαίνουν ἐπάγγελμα.

61. Νὰ σχηματισθῆ ἡ γενική καὶ ἡ δοτική τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων:

Ὁ ἐπιβάτης, ὁ νικητής, ὁ προμηθευτής, ὁ μεσίτης, ὁ γρανίτης, ὁ λοχίας, ὁ ἐπαγγελματίας.

62. Εἰς ποίαν πτώσιν τοῦ ἐνικοῦ διαφέρει τὸ ὄνομα «ὁ εἰρηνοδίκης» ἀπὸ τὸ «μαθητής» καὶ γιατί;

63. Νὰ σχηματισθῆ ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξῆς τύπων:

Τὸν Σπαρτιάτην, τοὺς ἐβελοντάς, τὸν κυβερνήτην, τὸν Πέρσην, τὸν εἰδωλολάττην, τὸν γυμνασιάρχην, τὸν Ἀριστείδην, τὸν προσκυνητήν, τὸν καπνοπώλην, τὸν τελώνην.

64. Ὁ στρατιώτης ὁ ὁποῖος δὲν ἐγνώριζε γραμματικήν εἶπε:

«Συνταγματάρχη μου, παρουσιάζομαι κατὰ διαταγὴν τοῦ λοχία. . .»  
Τί λάθη ἔκαμε;

65. Τονίσατε τὰς κατωτέρω λέξεις καὶ δικαιολογήσατε διατὶ τονίζονται ἔτσι.

τῷ φοιτητῇ τοῖς καθηγηταῖς τῷ θαυμαστῇ τοῖς πολεμισταῖς τῷ ἐνοικιαστῇ τοῖς δανεισταῖς

66. Τί κοινὸν παρουσιάζουν ἀπὸ ἀπόψεως γραμματικῆς τὰ ὀνόματα τῶν 5 ἡπεύρων;

67. Σχηματίσατε τὴν γενικήν καὶ δοτικὴν τῶν κάτωθι ὀνομάτων:

δόξα	ἀλήθεια	ρίζα	σπίθα.
λύρα	οἰκία	μοῖρα	μυία
φλέβα	τράπεζα	σφῦρα	χώρα.

68. Ποῖον κανόνα ἐλάβατε ὑπ' ὄψει σας διὰ νὰ σχηματίσητε τὴν γενικήν καὶ δοτικὴν τῶν ὀνομάτων τῆς προηγούμενης ἀσκήσεως;

69. Τοποθετήσατε τὴν λήγουσαν καὶ τονίσατε τὰς κατωτέρω λέξεις:

τῆς θαλασσῆς.	τῇ διψῆ. . . ,	τῆς δοξῆ. . .
τῆς περιφερῆ. . . ,	τῇ χηρῆ. . . ,	τῇ μελισῆ. . .

70. Ἀπὸ τὰς κατωτέρω λέξεις λείπουν τὸ τελευταῖον φωνῆν καὶ ὁ τόνος. Συμπληρώσατέ τα.

Ἦ ὀποροπωλ. . .	Ἦ βουλευτ. . .
Ἦ στραταρχ. . .	Ἦ νεανι-
Ἦ ταξειδιωτ. . .	Ἦ εἰρηνοδικ. . .

71. Τονίσατε τὰ κατωτέρω οὐσιαστικά:

Ἦ χηρα,	ἡ σφῦρα	ἡ γραια
Ἦ Τροια	ἡ μυῖα	ἡ κεραια
Ἦ ωρα	ἡ σάυρα	ὦ προφήτα
Ἦ πειρα	ἡ αὐλαια	τὰς μουσας
Ἦ γαια	τὰς γλωσσας	ὦ τεχνῆτα

72. Ἀναφέρατε τὸν κανόνα βάσει τοῦ ὁποίου ἐτονίσατε τὰ οὐσιαστικά τῆς ἀσκήσ. 71.

73. Σχηματίσατε τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τῶν ὀνομάτων:

Ἦ ὦρα	ἡ χῶρα	ἡ οἰκία
Ἦ σφῦρα	ἡ λύρα	ἡ σφαῖρα

74. Γράψατε τί κοινὸν παρουσιάζουν ἀπὸ ἀπόψεως τονισμοῦ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τὰ οὐσιαστικά τῆς προηγουμένης ἀσκήσεως;

75. Ἐνας δημοσιογράφος ἔστειλεν εἰς τὴν ἐφημερίδα του τὴν κατωτέρω περιγραφὴν ἐθνικῆς ἐορτῆς. Τὸ κείμενον ὅμως εἶχε πολλὰ (13) λάθη τονισμοῦ. Ὁ τυπογράφος τὸ ἐδημοσίευσεν ὅπως ἦτο. Μπορεῖτε νὰ τὸ διορθώσετε;

«Τὸ στάδιον εἶναι κατὰμεστον ἀπὸ ἀπεσταλμένους ὀλοκληρου τῆς χῶρας. Ἡ γαλανόλευκος σημαῖα μας κυματίζει ὑπερήφανος εἰς τὴν βραδυνὴν αὔραν. Μετ' ὀλίγην ὥραν προσῆλθον οἱ ἐπίσημοι καὶ κατόπιν ὁ στρατηγὸς Α. ἔδωσε παράγγελμα εἰς τοὺς στρατιῶτας νὰ ἀρχίσουν τὴν παρέλασιν. Ἡ ἑλληνικὴ νεολαία παρήλασεν, ἐπιδείξασα τὴν ἔξοχον στρατιωτικὴν πείραν τῆς. Ἐπειτα ἠκολούθησαν ἀγῶνες. Οἱ ἀθληταὶ μας ἐπέτυχον ἱκανοποιητικὰς ἐπιδόσεις, ἰδίως εἰς τὸν δρόμον, τὴν σφαίραν, τὸ ἀκόντιον, εἰς τὰ ἄλλα καὶ τὴν σφύραν. Ἡ ἀνάκρουσις τοῦ ἐθνικοῦ μας ὕμνου ἐσήμανε τὴν λῆξιν τῆς ὠραίας αὐτῆς ἐορτῆς. Γραῖα τίς, μήτηρ πολεμιστοῦ ἀποθανόντος εἰς τὸ μέτωπον, ἐχαίρετα δακρυσμένη τὰ ἥρωικά τέχνα τῆς ἀθανάτου ἑλληνικῆς στρατιᾶς, ὅταν πλέον ἀπῆρχοντο ἐν γραμμῇ ἀπὸ τὸ στάδιον. . . »

76. Ὁ δημοσιογράφος διαμαρτύρεται ὅτι δὲν ἔκαμε λάθη. Μπορεῖτε λοιπὸν νὰ τοῦ ἀναφέρετε ποίους κανόνες τῆς γραμματικῆς ἐχρησιμοποίησατε κατὰ τὴν διόρθωσιν, διὰ νὰ πεισθῆ;

77. Γράψατε τὸν ἀσυναίρετον τύπον τῶν κατωτέρω ὀνομάτων:

Ἡ ἀμυγδαλῆ	ὁ Ἑρμῆς	ἡ λεοντῆ
Ὁ βορρᾶς	ἡ συκῆ	ἡ γῆ

78. Συναιρέσατε τοὺς κατωτέρω τύπους:

ταῖς μνά-αις	τὸν βορρέ-αν
τῆ ἀμυγδαλέ-α	τῷ Θαλέ-α
τῆ Ναυσικά-α	τὴν ροδέ-αν

79. Ὁ ἴδιος δημοσιογράφος τὸν ὁποῖον ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, ἀδιόρθωτος ἀνορθόγραφος, ἔστειλε πάλιν ἓνα κείμενον εἰς τὴν ἐφημερίδα του. Αὐτὴν τὴν φορὰν ὅμως διὰ νὰ μὴ ξανακάμῃ λάθη, προτίμησε νὰ μὴ τονίσῃ καθόλου τὰς λέξεις τὰς ὁποίας δὲν ἐγνώριζεν πῶς τονίζονται. Ὁ τυπογράφος σᾶς παρακαλεῖ νὰ τὸν διορθώσετε.

«Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου ἀρχαιολογικοῦ μουσείου τῆς πόλεώς μας. Εἰς τοὺς προϊσταμένους ὠμίλησεν ὁ διακεκριμένος ἀρχαιολόγος κ. Α. ὁ ὁποῖος εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Ἡ νέα πτέρυξ τοῦ μουσείου μας συγκεντρώνει θαυμαστά δείγματα ἀρχαίας τέχνης. Τὰ δύο αὐτὰ ἀγάλματα, προέρχονται ἀπὸ τὴν Μίλητον, τὴν πατρίδα τοῦ Θαλή. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πληρώσει πεντακοσίας μνας διὰ νὰ τὰ ἀποκτήσουν. Εἰς τὴν ὠραίαν πόλιν τῆς θεας Ἀθηνᾶς, δὲν ἐφείδοντο χρημάτων προκειμένου νὰ ἀποκτήσουν τὸ τὸ ὠραῖον. Ἡ ἀργυρα αὕτη περικεφαλαία, ὁ μαρμάρινος αὐτὸς Ἡρακλῆς μετὰ τὴν λεοντὴν του, τὸ ἀγαλμα τοῦτο τοῦ κερδῶδου Ἑρμου μετὰ τὴν χρυσην βᾶσιν, εἶναι γήγισια ἔργα Ἀθηναϊκῆς τεχνῆς, εὐρέθησαν δ' εἰς Πέλλαν ὅπου εἶχον μεταφερθῆ ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, ὅταν οὗτοι, κατελθόντες ἀπὸ τὸν Βορραν, κατέλαβον τὴν Ἀττικὴν γῆν. . . »

80. Χωρίσατε τὰς κατωτέρω λέξεις εἰς δύο κατηγορίας ἀναλόγως τοῦ διχρόνου τῆς παραληγουσῆς καὶ τονίσατε αὐτὰς ὅπως πρέπει.

Διαβαται, Σπαρτιαται, ὄπλιται, δυται, πρεσβυται, πολιται, Ἀσιαται, τεχνιται.

## 81. Κλίνετε τὰ κατωτέρω ὀνόματα:

- |               |               |
|---------------|---------------|
| α) Η γλῶσσα   | β) Ὁ γαλαξίας |
| Ὁ σχολάρχης   | ὁ καπνοπώλης  |
| ὁ στρατοδίκης | ὁ ἐργάτης     |
| ἡ γῆ          | ἡ Ἀθηνᾶ.      |

## Δευτέρα κλίσις ὀνομάτων

82. Τί ὀνόματα περιλαμβάνει ἡ β' κλίσις; Ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρώτην κλίσιν τί περιλαμβάνει ἐπὶ πλέον ἡ δευτέρα;

## 83. Νὰ εὑρετε τὰ ἐξῆς δευτερόκλιτα ὀνόματα:

- α) 5 ἀρσενικά: Ὄνόματα μετάλλων.  
 β) 5 θηλυκά: Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου.  
 γ) 5 οὐδέτερα: Ὄνόματα φρούτων.

84. Γράψατε τὰς καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως εἰς στήλας καὶ σημειώσατε τί παρατηρήσεις ἐκάματε;

85. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον λείπουν αἱ καταλήξεις καὶ ὁ τόνος τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων τὰ ὅποια περιέχει. Συμπληρώσατε:

«Οἱ γεωργ. . . περιποιοῦνται τὰς ἀμπελ. . . , ὅλον τὸν χρόν. . . Καὶ τοῦτο διότι, ἡ ἀμπελ. . . εἶναι χρήσιμον φυτ. . . Ἐξ αὐτῆς παράγονται ὁ οἶν. . . , ἡ σταφίς καὶ αἱ σταφυλαί. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπελ. . . ἦτο γνωστὴ καὶ εἰς τοὺς ἀρχαί. . . χρόν. . . , προστάτης δὲ αὐτῆς ἦτο ὁ θε. . . Βακχ. . . Μεγάλ. . . ἀμπελῶνες ὑπάρχουν εἰς Κορινθ. . . οἱ ὅποιοι καλύπτουν τὸν περισσότερ. . . χωρ. . . τῆς πεδιάδος, ἐκτεινόμενοι μέχρι τοῦ Ἰσθμ. . . Οἱ Κορινθι. . . εἶναι εὐτυχεῖς διὰ τὸ θε. . . τοῦτο δωρ. . . τὸ ὅποιον παράγει ὁ τοπ. . . των».

86. Γράψατε τὴν γενικὴν, τὴν δοτικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων:

Ὁ πόλεμος, ὁ ἀγρός, ὁ βωμός, ὁ χρόνος, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ποταμός, ὁ οἶκος, ὁ κῆπος.

87. Γράψατε εἰς τὰς ἰδίας πτώσεις τῆς προηγουμένης ἀσκήσεως καὶ τὰ ἐξῆς ὀνόματα:

Ἡ κιβωτός, ἡ κάθοδος, ἡ Αἴγυπτος, ἡ χερσόνησος, ἡ διάμετρος, ἡ Ἐπίδαυρος.

88. Εἰς ποίας πτώσεις εἶναι δυνατόν νὰ ἀνήκουν οἱ κατωτέρω τύποι τῶν ὀνομάτων:

φρούριον, νῆσος, δῶρα, ὄδοι, φυτά, ἀγροί.

89. Τονίσατε ὀρθῶς τὰς λέξεις τοῦ κατωτέρω κειμένου καὶ δικαιολογήσατε διατὶ τὰς τονίσατε ἔτσι.

«Τὰς Κυριακὰς οἱ ἄνθρωποι ἀναπαύονται. Τὰ σχολεῖα, τὰ γραφεῖα, αἱ τράπεζαι τὰ παντὰ γενικῶς εἶναι κλειστά. Μόνον ὠρισμένα φαρμακεία καὶ τὰ νοσοκομεία ἐφημερεύουν».

90. Ποῖα δευτερόκλιτα ὀνόματα καταβιβάζουν τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς καὶ εἰς ποίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ συμβαίνει τοῦτο;

91. Τὰ ἀρσενικά τὰ θηλυκὰ ἢ τὰ οὐδέτερα προπαροξύτονα διατηροῦν τὴν τονιζομένην συλλαβὴν εἰς περισσοτέρας πτώσεις;

92. Κλίνατε τὰ ὀνόματα, ὁ πλοῦς καὶ τὸ ὄστοῦν καὶ γράψατε τὶ παρατηρεῖτε ὅσον ἀφορᾷ τὸν τονισμόν των εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

93. Γράψατε πῶς εἶναι ὁ ἀσυναίρετος τύπος τῶν κάτωθι:

τοῖς τριπλοῖς	τῷ ὄστῳ	ὁ ροῦς
τοὺς κυανοῦς	τὸν νοῦν	τῷ ἀργυρῷ

94. Ἀντιθέτως συναιρέσατε τοὺς κάτωθι τύπους:

ὁ διπλό-ος	τοὺς χρυσό-ους	τῶν περιπλό-ων
τοῖς ὀστέ-οις	τὸν ἀπόπλο-ον	τοῦ ἀργυρό-ου

95. Διὰ ποῖον ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν του καυχᾶται τὸ οὐσιαστικὸν «ὄστοῦν» εἰς τὰ ἄλλα οὐδέτερα;

96. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον λείπουν οἱ τόνοι καὶ αἱ καταλήξεις δευτεροκλίτων ὀνομάτων. Μπορεῖτε νὰ τὰ συμπληρώσετε;

«Ὁ κοσμ... ὄλ... εἶχε συγκεντρωθῆ γυρω ἀπὸ τὸ μικρ... πλοιαρ... Νε... γερ..., παιδιὰ μὲ τὴν φρίκην ζωγραφισμένη εἰς τὸ πρόσωπ... προσεπάθουν νὰ ἐπιβοῦν τοῦ πλοι... ἵνα ἀποφύγουν τὸν ἐχθρ... πὺ ἐπλησίαζεν Ὁ πλ... ἤρχισεν εὐνοϊκῶς. Μερικοῦ

εἶχον φύγει ὅπως ἦσαν, ἀλλ. . . πάλιν εἶχον προλάβει καὶ πῆραν μαζί των μερικὰ πολυτιμ. . . μεταλλ. . .

Μία γυνὴ ἔβγαλεν ἀπὸ τὰ θυλάκια της ἓνα χρυσ. . . σταυρ. . . καὶ ἓναν ἀργυρ. . . δακτυλ. . . ἐφίλησε συγκινημένη καὶ τὰ δυο κι' ἔπειτα τὰ ἔκρυψε πάλιν. Πολλοὶ δὲν ὠμίλου. Εἶχον στρέψει τοὺς ὀφθαλμ. . . καὶ ἠτένιζον διὰ τελευταίαν φοράν τὸν κυαν. . . οὐραν. . . τῆς πτωχῆς πατρίδος των, τὴν πολυπαθ. . . γῆν εἰς τὴν ὁποίαν ἐμεγάλωσαν, ἐμόχθησαν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχον θαμμένα τὰ ὄστ. . . τῶν προγόν. . . των».

97. Εἰς ποῖον σημεῖον αἱ καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων δευτεροκλίτων εἶναι ὅμοιαι μὲ τὰς καταλήξεις τῶν συνηρημένων;

98. Τονίσατε τὰς λέξεις, πλους — ἀποπλους — περιπλους χους — προχους καὶ σημειώσατε τί παρατηρεῖτε ὅσον ἀφορᾷ τὸν τονισμόν τῶν συνθέτων τούτων ὀνομάτων;

#### Τρίτη κλίσις ὀνομάτων

99. Τί ὀνόματα περιλαμβάνει ἡ τρίτη κλίσις τῶν ὀνομάτων;

100. Πῶς εὐρίσκομεν τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως καὶ ποῖα τριτόκλιτα ὀνομάζομεν περιττοσύλλαβα;

101. Ποῖαι εἶναι αἱ δύο μεγάλοι κατηγορίαι εἰς τὰς ὁποίας χωρίζομεν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν δηλ. ἀναλόγως τοῦ τελευταίου γράμματος τοῦ θεματός των.

102. Πῶς ὀνομάζομεν τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὅταν ἔχουν χαρακτῆρα κ, γ, χ, πῶς ὅταν π, β, φ, καὶ πῶς ὅταν τ, δ, θ. Ἀναφέρατε τρία παραδείγματα δι' ἐκάστην κατηγορίαν.

103. Πῶς καλοῦνται τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, ὅταν ἔχουν χαρακτῆρα ν, πῶς ὅταν λ, ρ καὶ πῶς ὅταν σ; Ἀναφέρατε ἐπίσης παραδείγματα δι' ἐκάστην κατηγορίαν.

#### Φωνηεντόληκτα.

104. Ποῖα τριτόκλιτα ὀνομάζομεν φωνηεντόληκτα καὶ πῶς γνωρίζομεν ταῦτα;

105. Γράψατε τὴν ὀνομαστικὴν, δοτικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τῶν τύπων:

τὸν ἥρωα,

τοὺς Τρῶας.

106. Ποῖον εἶναι τὸ θέμα τῶν εἰς -υς γεν. -υος ὀνομάτων (π.χ. ἰχθύς—στάχυς) καὶ πῶς σχηματίζομεν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ αὐτῶν. Ποία πτώσεις τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα των;

107. Διατὶ ὅταν γράφωμεν «ὁ ἰχθύς» θέτομεν ὀξεῖαν καὶ ὅταν γράφωμεν «τοὺς ἰχθύς» εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ θέτομεν περισπωμένην;

108. Συμπληρώσατε τὰς καταλήξεις καὶ τονίσατε τὰς λέξεις τοῦ κατωτέρω κειμένου:

Ὁ γέρον ξυλοκόπος κατήρχετο σκεπτικὸς τὴν κλιτ. γ. τοῦ μικροῦ λόφου. Πρὸς στιγμὴν ἐσταμάτησεν. Ἀπέθεσε τὸν πέλεκυν κατὰ γῆς καὶ θέσας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ὄσφ. . . διὰ νὰ καταπραύνη πόνον τινὰ ποῦ ἠσθάνετο ἤτένισε τὴν πεδιάδα. Οἱ σταχ. . . εἶχον ὠριμάσει. Ἡ πληθ. . . τῶν ὀπωροφόρων δένδρων ποῦ ἠπλώνετο ἕως τοὺς πρόποδας τοῦ λοφίσκου, ἐθύμισεν εἰς τὸν γέροντα τὴν μακρυνὴν πατρίδα του, τὴν Σμύρνην. Ἐσμίξε τὰς ὄσφ. . . ἀπὸ ὀργῆν καὶ ἀφοῦ ἐκτύπησε μιὰ διὰ φορὰς τὸ ξύλον τοῦ πελέκειος εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ σφίξῃ, συνέχισε τὸν δρόμον του ὑπὸ τὰς δρυ. . . τοῦ μικροῦ λόφου, κυρτὸς καὶ μὲ τὴν χεῖρα πάντοτε εἰς τὴν ὄσφ. . . «Καταραμμένα γεράματα», ἐψιθύρισεν. . .

109. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

Ἡ ἰσχὺς, ὁ βότρυς, ἡ ἰλύς, ὁ ἰχθύς.

110. Ποῖα εἶναι τὰ δύο θέματα τῶν εἰς -ις γεν. -εως (π.χ. πόλις) ὀνομάτων καὶ εἰς ποίας πτώσεις χρησιμοποιεῖται τὸ ἓν καὶ εἰς ποίας τὸ ἄλλο;

111. Τί παρατηρεῖτε ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάληξιν τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς -ις γεν. -εως ὀνομάτων;

112. Οἱ τύποι: πόλεις, λύσεις, δόσεις, λέξεις, εἰς ποίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι δυνατόν νὰ ἀνήκουν;

113. Καὶ πάλιν καλεῖσθε νὰ συμπληρώσετε τὰς καταλήξεις καὶ νὰ τονίσετε τὰς λέξεις τοῦ κατωτέρω κειμένου:

«Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον κουράζει περισσότερο τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων εἶναι ἡ κίνησις τῶν αὐτοκινήτων. Οἱ καπνοὶ ἀπὸ τὴν καυσίμων»

τῆς βενζίνης κυρίως ἀλλοιώνουν τὸν ἀερα τῆς φύσεως καὶ ἐνοχλοῦν γενικῶς τὰς αἰσθησεις. Αἱ στασιμότητες τῶν αὐτοκινήτων ἔχουν συνήθως πολὺν κόσμον καὶ διεξάγεται ἀληθινὸς ἀγὼν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν μιᾶς θεοσεβειᾶς εἰς τὰ λεωφορεῖα».

114. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

Ἡ μάθησις, ἡ τάξις, ἡ θλιψίς, ὁ ὄφις.

115. Γράψατε πόσα θέματα καὶ ποῖα ἔχουν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς -υς γεν. -εως (πῆχυς) εἰς -υ γεν. -εως (ἄστυ) καὶ εἰς -ι γεν. -εως (σινάπι).

116. Σχηματίσατε χρησιμοποιοῦντες τὸ θέμα καὶ τὰς καταλήξεις τοὺς ἐξῆς τύπους:

Τῶ πέλεκει, τῶ ἄσται, τῶν συνάπεων, οἱ πήχεις τὰ ἄστη (Ἵπόδειγμα: ὦ ἄστε-α=ἄστη).

117. Κλίνατε τὰ ὀνόματα:

Ὁ πρέσβυς, ὁ πέλεκυς.

118. Νὰ εὑρετε ποῖον εἶναι τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἰς -εως γεν. -εως. Ποῖα πτώσις τοῦ ἐνικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα;

119. Διατὶ ὁ χαρακτήρ -υ τῶν εἰς -εως γεν. -εως ὀνομάτων ὑπάρχει μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς πτώσεις ἀποβάλλεται;

120. Γράψατε τὴν ὀνομαστικὴν, δοτικὴν, κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τῶν κάτωθι τύπων:

τοὺς βαφεῖς, τοὺς ἀλιεῖς, τὸν γραφέα, τοῦ γραμματέως.

121. Σχηματίσατε τὴν ὀνομαστικὴν, δοτικὴν, κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ἐξῆς τύπων:

τὴν γραῦν, τοὺς βοῦς.

122. Συναιρέσατε τοὺς κατωτέρω ἀσυναιρέτους τύπους τοῦ ὀνόματος:

τῆς ἠχό-ος, τῆ ἠχό-ι, τὴν ἠχό-α

123. Γενική άσκησις ἐπὶ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων: Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον ἔχομεν θέσει ἐντὸς παρενθέσεως τὰ τριτόκλιτα φωνηεντόληκτα ὀνόματα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν. Τοποθετήσατε λοιπὸν ταῦτα εἰς τὴν πτώσιν πού πρέπει.

«Ὁ Ὅμηρος ἐξύμνησεν τὸν (Ὀδυσσεύς) τὸν πολυμήχανον (βασιλεὺς) τῆς Ἰθάκης, τοῦ ὁποῦ ἡ πανουργία συνετέλεσεν εἰς τὴν (πτώσις) τῆς (πόλις) τοῦ Ἰλίου καὶ τὴν (καθήλωσις) τῆς (ἀντίστασις) τῶν (Τρώες). Οὔτε ἡ ἀνδρεία τοῦ (ἥρωας) (Ἀχιλλεύς), οὔτε ὁ μέγας πατριωτισμὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος οὔτε ἡ (πληθὺς) τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν, εἶχον κατορθώσει νὰ κάμψουν τὴν Τρωϊκὴν (ισχύς).

Αἱ θύραι τῆς (πόλις) τοῦ Ἰλίου εἶχον νικήσει τὴν (δύναμις) Αἰθυσίαι τῶν (βοῦς) καὶ αἱ ἱεσῖαι τῶν (μάντις) οὐδὲν πλέον ἔφερον ἀποτελεσμα. Καὶ μόνον ἡ πανουργία τοῦ (βασιλέως) τῆς Ἰθάκης, ἐξέπόρθησε τὰς πύλας τοῦ Τρωϊκοῦ (ἄστρ). Καὶ ὅταν ὁ δούρειος ἵππος εἰσῆλθεν εἰς τὴν (πόλις) τὰ πάντα ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς (ἡχώ) τῶν ὕπλων καὶ ἀπὸ τὰς κραυγὰς τῶν ἀτυχῶν (Τρώες)..

124. Ποῖα καλοῦμεν συμφωνόληκτα τριτόκλιτα καὶ ποῖα ἐκ τῶν 17 συμφώνων εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελέσουν χαρακτηριστῆρα τῶν ὀνομάτων τούτων;

#### Ὀυρανισκοφωνόληκτα

125. Πῶς ἀνευρίσκομεν τὸ θέμα τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων ὀνομάτων καὶ πῶς σχηματίζομεν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν ὀνομάτων τούτων;

126. Σχηματίσατε τὴν γενικὴν, δοτικὴν, αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων:

ὁ ρυαξ,	ὁ φοῖνιξ,	ἡ σάρξ
ἡ μᾶστιξ,	ὁ πρόσφυξ,	ὁ βῆξ

#### Χειλοφωνόληκτα

127. Ποῖα καλοῦμεν χειλοφωνόληκτα καὶ πῶς ἀνευρίσκομεν τὸ θέμα των; Ἀναφέρατε 10 παραδείγματα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

128. Τί παρατηρεῖτε ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τῶν χειλοφωνολήκτων ὀνομάτων;

129. Θέσατε εἰς τὴν κατάλληλον πτώσιν καὶ τονίσατε τὰς λέξεις τοῦ ἐξῆς κειμένου.

«Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, διήλθον ἀπὸ τὴν (διῶρυξ) τέσσαρα πλοῖα. Τὸ ἓν μὲ φορτίον (βάμβαξ) τὸ ἕτερον ἦτο φορτωμένον μὲ Ἀγγλικούς (γαϊάνθραξ) τὸ τρίτον μὲ (πλάξ) σιδήρου καὶ (χάλυψ) καὶ τὸ τέταρτον μετέφερον (αἰξ) ἀπὸ ὄρεινὴν τινὰ περιοχὴν. Καὶ τὰ τέσσαρα ἐσημειώθησαν ὑπὸ τοῦ (φύλαξ) εἰς τὸν (πίναξ) ἐλέγχου τῆς (διῶρυξ) τοῦ Σουέξ. Εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εἶχον ἀρχίσει νὰ ἐπισκευάζουν τὴν (διῶρυξ). Πολλοὶ (\*Αραψ) καὶ (Αἰθίοψ) μὲ πρόσωπα μελαψὰ συγκεντρωμένοι ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν (φοίνιξ) παρηκολούθουν μὲ ἐνδιαφέρον μικρὰν (φλέψ) πετρελαίου, ἣτις εἶχεν εὔρεθῆ τυχαίως κατὰ τὰς ἐπισκευὰς. . . »

130. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

- α) Οὐρανισκοφωνόληκτα : Ὁ πίναξ, ἡ πτέρυξ, ὁ ὄνουξ  
β) Χειλοφωνόληκτα : Ὁ πρεσβύωψ, ὁ γύψ, ἡ λαΐλαψ.

**\*Ὀδοντοφωνόληκτα**

131. Ποῖα ὀνόματα καλοῦμεν ὀδοντοφωνόληκτα καὶ πῶς ἀνευρίσκομεν τὸ θέμα των;

132. Γράψατε πῶς σχηματίζομεν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν ὀδοντοφωνολήκτων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

133. Πῶς σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τῶν οὐδετέρων ὀδοντοφωνολήκτων.

134. Συμπληρώσατε τὴν κατάλληξιν καὶ τονίσατε τὰ κατωτέρω ὀνόματα:

τῶ ταπητ. . .	ὦ χαρ. . .	τὸν πενητ. . .
ταῖς πεδια. . .	τοῖς βημα. . .	ὦ πατρι. . .
τὴν ὄρν. . .	τῆς κηλιδ. . .	ταῖς πατρι. . .
τῇ ἐφημεριδ. . .	τῇ ἀψιδ. . .	τοῦ πνευματ. . .

135. Ὑπάρχει κανὼν τις σχετικῶς μὲ τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τῶν ὀδοντοφωνολήκτων ὀνομάτων; Ποῖαι αἱ ἐξαιρέσεις αὐτοῦ;

136. Τονίσατε τὰ κατωτέρω καὶ δικαιολογήσατε διατὶ τονίσατε οὕτω.

τῆς βλεφαριδος, αἱ βαλβιδες, αἱ πατριδες, ὦ σφραγιδες, τῆς κνημιδος, τῆς σταφιδος.

137. Τοποθετήσατε εἰς τὴν κατάλληλον πτώσιν τὰ ἐντὸς τῶν παρενθέσεων εὐρισκόμενα ὀνόματα:

«Ἠκούσαμεν τὸν (γέλως) του, ἀπὸ μακρὰν. Ἦτο πλέον γνωστὸς

εις ὅλους ὁ γέρων οὔτος. "Ολοι ἐγνωρίζομεν τὸν (πένης) μὲ τὴν καλὴν καρδίαν. Μετέβαινε λοιπὸν ὁ γερο-Δημήτρης δις τῆς (ἐβδομάς) εἰς τὴν γειτονικὴν (πεδιάς) νὰ συλλέξῃ χόρτον διὰ τὴν (ἀγγελάς) του. Κάθε φορὰν ποῦ ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν (πεδιάς) ἀντήχουν εἰς τοὺς δρόμους τοῦ μικροῦ χωρίου οἱ (γέλως) του. Καὶ ἦτο τῶ ὄντι πάμπτωχος. Αἱ (κνημῖς) τοῦ παντελονίου του εἶχον φθαρῆ, καθὼς ἔλεγεν, ἀπὸ τότε ποῦ ὑπηρετεῖ τὴν (πατρίς) δηλαδὴ περίπου πρὸ πεντηκονταετίας. . .

138. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

ὁ ἰδρῶς, ἡ ἐβδομάς, ἡ βαλβίς, τὸ ποίημα

139. Τὰ τριτόκλιτα οὐσιαστικὰ τὰ ἔχοντα χαρακτηῖρα -ντ πῶς σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ;

140. Ποῖα σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (ἰσχυρὸν θέμα π.χ. τοῦ ὀνόματος ὁ λέων=λέοντ.) καὶ πῶς σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τὰ εἰς -ων γεν. -οντος ὀνόματα;

141. Σχηματίσατε τοὺς κανονικοὺς τύπους τῶν κατωτέρω τύπων.

τοῖς γέροντ-σι,

τοῖς ἱμάντ-σι

τοῖς ὀδόντ-σι

τοῖς γίγαντ-σι

τοῖς καθήκοντ-σι.

142. Λέγομεν: τοῖς γίγασι. Τὸ -α ἐνταῦθα τί εἶναι μακρὸν ἢ βραχύ; Καὶ διατί;

143. Τρέψατε τὰς κατωτέρω προτάσεις εἰς τὸν πληθυντικόν.

Ἡ παλαιὰ διαθήκη ἀνέφερεν: «Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος». Ἐδῶκε τῶ γέροντι δέκα δραχμάς. Ἐστήθη ἀνδριάς τῶ θεράποντι ἱατρῶ τοῦ βασιλέως. Τὸ στέμμα εἶχε διακοσμηθῆ μὲ ἀδάμαντα μεγάλης ἀξίας. Ὁ ἐλέφας καὶ ὁ λέων εἶναι ἄγρια ζῶα.

144. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

Ὁ δράκων, ὁ χαρτεῖς, ὁ ἱμάς, τὸ καθήκον

Ἐρρινόληκτα

145. Ποῖα ὀνόματα καλοῦμεν ἔρρινόληκτα καὶ πῶς σχηματίζουν τὰ διπλόθεμα ἔρρινόληκτα τὴν ὀνομαστικὴν ἐνικοῦ καὶ πῶς τὰς ἄλλας πτώσεις;

146. Θέσατε εἰς τὴν κατάλληλον πτώσιν τὰ ἐντὸς παρενθέσεως εὐρισκόμενα ὀνόματα τοῦ κατωτέρω κειμένου:

«Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ (λιμῆν) καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ φυσικοῦ (βραχίων) αὐτοῦ, ὑπῆρχεν ἀπὸ (αἰών) ἢ βάσις ἀρχαίου τινὸς (κίων). Ἐλεγον ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχεν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἢ θερινὴ κατοικία τῶν (ἡγεμῶν) τῆς πόλεως καὶ ὅτι εἶχον προσκαλέσει τοὺς καλυτέρους (Ἕλληνας) (τέκτων) διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς. Ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἠδύνατό τις νὰ βλέπῃ τὴν (Σαλαμίς) καὶ τὴν μικρὰν πόλιν τῆς (Ἐλευσίς). Ἄλλοι (γείτων) ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχον. Τὰς νύκτας μόνον ἠκούοντο ἀπὸ τὸ πέλαγος τὰ ἄσματα τῶν (σειρῆν) καὶ τὰς ἡμέρας μετὰ τὴν πάροδον τοῦ (χειμῶν) οἱ (χαρίεις) καλεθῆσμοι τῶν (χελιδῶν). . .

147. Γράψατε τὴν γενικὴν, δοτικὴν, κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν κάτωθι ὀνομάτων: ὁ κοιτῶν, ὁ κηδεμῶν, ἡ χιών.

148. Πῶς σχηματίζουσι τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὰ ἀρσενικὰ ὀξύτονα εἰς -ων καὶ πῶς τὰ θηλυκὰ ὀξύτονα εἰς -ων. Διατηροῦν τὸ θέμα τῆς γενικῆς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις;

149. Ὑπάρχουσι ἐξαιρέσεις εἰς τὸν κανόνα περὶ τῶν εἰς -ων γεν. -ωνος ὀνομάτων; Γράψατε ὅσας γνωρίζετε.

150. Γράψατε τὴν γενικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων:

Ὁ ξενῶν, ὁ γείτων, ὁ πνεύμων, ὁ σώφρων, ὁ ἄξων, ὁ δαίμων, ὁ ἄρρη, ἡ σιαγὼν ὁ ἐπιστήμων, ὁ χειμῶν, ὁ Ἀλιάκμων, ὁ Μακεδῶν ἡ τρυγῶν, ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Στρυμῶν, ἡ Βαβυλῶν.

151. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

ὁ αὐχὴν, ὁ πυρῆν, ἡ ρίς, ἡ ἀηδῶν.

#### Ὑγρόληκτα

152. Ποιὸς εἶναι ὁ χαρακτήρ τῶν ὑγρόληκτων ὀνομάτων καὶ πῶς σχηματίζουσι ταῦτα τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ; Ἀναφέρατε 5 παραδείγματα.

153. Ποῖα ἀπὸ τὰ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα εἶναι τὰ μόνον τὰ ὁποῖα σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὸ θέμα καὶ ἐπὶ πλέον τὴν κατάληξιν -ς;

154. Σχηματίσατε τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν, κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξῆς τύπων:

τὸν κρατῆρα, τῷ ἔαρι, τὸν πράκτορα, τὸν διδάκτορα.

155. Σχηματίσατε τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν, δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξῆς τύπων:

τοὺς ζωστῆρας, τοὺς ἀλέκτορας, τοὺς λαμπτήρας.

156. Συμπληρώσατε τὰς καταλήξεις ποὺ λείπουν καὶ τονίσατε τὰ κατωτέρω ὑγρόληκτα ὀνόματα τοῦ κειμένου.

«Ἐπὶ αὐτοκράτορ... Διοκλητιανοῦ ἔλαβον χώραν οἱ ἀγριώτεροι διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν. Οἱ μαρτυρ... ἐβάδιζον ἀπτόητοι πρὸς τὸν θάνατον, διαλαλοῦντες εἰς τοὺς αἴθερ... τὴν ἀγάπην καὶ ἐξυμνοῦντες τὸν σωτῆρ... τοῦ κόσμου».

157. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

Ὁ χαρακτήρ, ὁ εἰσπράκτωρ, ὁ ἀήρ, τὸ νέκταρ.

158. Ποῖα ὑγρόληκτα ὀνόματα ὀνομάζομεν συγκοπτόμενα καὶ διατί;

159. Ποῖα εἶναι τὰ ἑπτὰ συγκοπτόμενα ὑγρόληκτα εἰς -ηρ;

160. Δημιουργήσατε τοὺς τελικοὺς τύπους τῶν κατωτέρω, ἀναφέροντες ἐκάστην φάσιν τῆς ἐξελιξέως των. (π.χ. μητέρ-σι = μητέρσι = μητρσι = μητράσι) ταῖς θυγατέρ-σι, ταῖς γαστέρ-σι, τοῖς πατέρ-σι.

161. Τὸ -α τοῦ τύπου μητράσι, τί εἶναι; Μακρὸν ἢ βραχὺ καὶ διατί;

162. Θέσατε εἰς τὴν κατάλληλον πτῶσιν καὶ τονίσατε τὰ ἐντὸς παρενθέσεως ὀνόματα τοῦ ἐξῆς κειμένου:

«Ὅλοι γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν μυθολογίαν, τὴν Περσεφόνην (θυγάτηρ) τῆς θεᾶς (Δημήτηρ). Τὴν θεὰν (Δημήτηρ) ἐλάτρευον εἰς Ἐλευσίνα. Μίαν ἡμέραν ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, γοητευθεὶς ἀπὸ τὸ κάλλος τῆς Περσεφόνης τὴν ἤρπασεν καὶ τὴν μετέφερεν εἰς τὸν Ἄδην, μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀγαπημένην (μήτηρ) τῆς. Τότε ἡ (Δημήτηρ) ἐπεκαλέσθη τὸν Δία. «ἜΩ (πατήρ) τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, (ἀνὴρ) καὶ γυναικῶν, θέλω τὴν θυγάτηρ) μου πάλιν, εἶπεν...»

163. Τρέψατε τὰς κατωτέρω προτάσεις εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

Ὁ πολεμιστὴς ἐνεθυμεῖτο μὲ νοσταλγίαν τὰ πρόσωπα τοῦ πατρός, τῆς μητρός, τῆς συζύγου καὶ τῆς θυγατρὸς του. Ἡτένισε μὲ θαυμασμὸν

τὸν ἀστέρα τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν τῇ γαστρὶ ὑπάρχουν τὰ ἔντερα. Ὁ ἀνὴρ κατῆλθε τοῦ αὐτοκινήτου. Ἐδωκαν τῇ θυγατρὶ περιδέραιον.

164. Νὰ κλιθοῦν τὰ ὀνόματα:

α) ὁ πατήρ  
ὁ ἀστὴρ  
ὁ ἀνὴρ

β) Ἡ μήτηρ  
Ἡ γαστήρ  
Ἡ Δημήτηρ

#### Σιγμόληκτα

165. Ποῖα καλοῦνται σιγμόληκτα καὶ ποῖαι αἱ τρεῖς κατηγορίαι σιγμολήκτων ὀνομάτων.

166. Ποῖον εἶναι τὸ θέμα τῶν σιγμολήκτων εἰς -ος οὐδετέρων καὶ πῶς σχηματίζουν ταῦτα τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

167. Διατί ἡ γενικὴ τῶν εἰς -ος οὐδ. σιγμολήκτων περισπᾶται;

168. Ποῖα εἶναι τὰ οὐδέτερα τὰ ὁποῖα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ δὲν συναίρουσιν;

169. Κλίνατε τὰ ὀνόματα:

α) τὸ ὕψος, τὸ νέφος, τὸ κράτος.  
β) τὸ ἔθνος, τὸ πλῆθος, τὸ μέγεθος.

170. Αἱ καταλήξεις τῶν εἰς -ας γεν. γεν. -τος οὐδετέρων σιγμολήκτων μὲ τὰς καταλήξεις ποῖαν ἄλλων συμφωνολήκτων τριτοκλίτων ὁμοιάζουν;

171. Γράψατε ποῖα εἶναι τὰ 5 οὐδέτερα εἰς -ας σιγμόληκτα καὶ κλίνατε τὰ τρία ἐξ αὐτῶν.

172. Τὰ ἀρσενικά κύρια ὀνόματα εἰς -ης (π.χ. Ἡρακλῆς) ποῖας πτώσεις σχηματίζουν ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα -ης καὶ ποῖας ἀπὸ τὸ ἀσθενές -εσ; Ἀναφέρατε παραδείγματα.

173. Ποῖα πτώσεις τῶν εἰς -ης κυρίων ὀνομάτων ὁμοιάζει μὲ τὴν ἰδίαν πτῶσιν τῶν ὀνομάτων ἀ' κλίσεως καὶ διατί; Ποῖα ἐξαιροῦνται;

174. Κλίνατε τὰ ὀνόματα:

Ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Δημοσθένης.

175. Κλίνατε ἐπίσης τὰ ὀνόματα:

Ἡ αἰδώς, ἡ ἠώς.

176. Γνωρίζομεν ἐκ τῆς γραμματικῆς ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ πτώσεις τῶν οὐσιαστικῶν τονίζονται εἰς τὴν πτῶσιν εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται καὶ ἡ ὀνομαστική. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα (π.χ. ὁ μῆν, ὁ βοῦς) ἀκολουθοῦν τὸν κανόνα τοῦτον;

177. Ποῖα τριτόκλιτα μονοσύλλαβα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν γενικὸν κανόνα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν; Π.χ. τὸ φῶς γεν. πληθ. τῶν φώτων.

178. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον, τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα οὐσιαστικὰ εἶναι χωρὶς τονισμόν. Τονίσατέ τα καὶ ἀναφέρατε τὸν κανόνα εἰς τὸν ὁποῖον ἐστηρίχθητε διὰ νὰ τονίσετε οὕτω:

«Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ἐγένοντο κατ' ἔτος τὰ Παναθήνια. Ἰκανοὶ τεχνῖται, κατεσκευάζον ἀπὸ δρυὸν τὴν ἱερὰν ναυὸν ἣτις θὰ μετέφερον τὸν χρυσοῦφαντον πέπλον τῆς Ἀθηνᾶς. Εἰς τὴν πρῶραν ἐσκαλίζετο μία γλαυξ καὶ ἕκαστος τῶν Ἀθηναίων ἔφερε καὶ ἓνα βουνὸν διὰ τὴν θυσίαν. . . »

#### Ἀνώμαλα ὀνόματα

179. Ποῖα ὀνόματα καλοῦνται μεταπλαστὰ καὶ διατί;

180. Κλίνατε τὰ ἐξῆς ἀνώμαλα ὀνόματα:

τὸ δόρυ  
ἡ γυνή

τὸ γόνυ  
τὸ ἦπαρ

ὁ Ζεὺς

181. Νὰ κλιθοῦν ἐπίσης τὰ ὀνόματα:

α) ἡ ναῦς  
ὁ κύων  
τὸ οὖς  
τὸ ὕδωρ

β) ἡ κλεῖς  
τὸ φρέαρ  
τὸ φῶς  
ἡ χεῖρ.

182. Ποῖα ὀνόματα καλοῦμεν ἑλλειπτικά; Ἀναφέρατε παραδείγματα.

183. Ποῖα εἶναι τὰ ἄκλιτα ὀνόματα; Ἀναφέρατε ὅσα παραδείγματα ἀκλίτων ὀνομάτων γνωρίζετε.

## ΕΠΙΘΕΤΑ

## Γενικῶς

184. Ποίας λέξεις καλοῦμεν ἐπίθετα;

185. Νὰ εὑρετε τὰ ἐπίθετα εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον:

«Πολὺ ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς μικρᾶς νήσου ἐγνώριζον ὅτι ὁ κυρ-Ἀντώνης ὁ ἔμπορος καὶ ὁ καπετὰν-Κωσταντῆς ἦσαν συγγενεῖς καὶ μάλιστα πρῶτα ἐξαδέλφια. Διέφερον τόσον πολὺ ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον...

Ὁ κυρ-Ἀντώνης, βραχὺς τὸ ἀνάστημα, μὲ πόδας λεπτοὺς, μὲ κεφαλὴν μικρὰν καὶ βλέμμα ἀεικίνητον καὶ ἔτσι ὅπως ἐσυνήθιζε νὰ βαδίξῃ κυρτὸς καὶ ὀλιγομίλητος, συνεχῶς σκεπτόμενος πῶς νὰ κερδίσῃ περισσότερα, οὐδόλως ὁμοίαζε μὲ τὸν ἀγέρωχον καπετὰν-Κωσταντῆ, ὁ ὅποιον τῷ ὄντι ἦτο τὸ καμάρι τῆς μικρᾶς νήσου. Παλαιὸς ναυτικός, μὲ τὸ πρόσωπον αὐλακωμένον ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ πελάγη, μὲ λάμποντας ὀφθαλμοὺς καὶ λευκόν, στριφτὸν γένειον, ὁμοίαζε μὲ ἀρχαῖον θεὸν τῆς θαλάσσης. Ὡ, καὶ τί δὲν ἦτο δι' αὐτὸν ἡ θάλασσα. Δι' αὐτὴν, κατήρχετο τὴν ἐσπέραν ἀπὸ τὸν πατρικὸν οἰκίσκον καὶ ἐκάθητο εἰς τὸ παραλιακὸν καφενεῖον, δι' αὐτὴν ἡ ὁποία τὸν παρέσυρε πάντοτε μὲ τὴν ἀκαταμάχητον σαγήνην τῆς, μὲ τὸ βαθυγάλαζον χρῶμα τῆς, μὲ τὴν φωτεινὴν τῆς ἀνταύγειαν. . . Ἡ θάλασσα ἦτο δι' αὐτὸν ἡ πολυαγαπημένη σύζυγος, μὲ τὴν ὁποίαν εἶχε μοιράσει ὀλόκληρον τὴν πολυτάραχον καὶ πολυκύμαντον ζωὴν του. . . »

186. Πῶς διαιροῦνται τὰ ἐπίθετα ἀπὸ ἀπόψεως γένους καὶ καταλήξεως αὐτῶν. Ἀναφέρατε 2 παραδείγματα δι' ἐκάστην κατηγορίαν.

187. Χωρίσατε κατὰ κατηγορίας ἀναλόγως τῶν γενῶν καὶ τῆς καταλήξεως τὰ ἐπίθετα τοῦ κειμένου τῆς ἀσκήσεως 185.

188. Τοποθετήσατε ἐν ἑκαστὸν τῶν κατωτέρω ἐπιθέτων εἰς τὴν κατηγορίαν τὴν ὁποίαν ἀνήκει ἀναλόγως τῶν καταλήξεων καὶ τῶν γενῶν αὐτῶν.

ἀγαθός, ἄπας, σκληρός, ἔξοχος, εὐδαίμων, χρυσοῦς, ταχύς, μέλας, εὐλαβής, διπλοῦς, χαριεῖς, ἀργυροῦς, ὀξύς, μικρός, ἐλεήμων, ἀπαλὸς εὐγενής, ἄγιος, ἱκανός, τολμηρός.

189. Ποῖον ἐπίθετον συνοδεύει συνήθως

α) Τὸν Ἀλέξανδρον, βασιλέα τῆς Μακεδονίας.

β) Τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα, ἑβδομάδα, τῶν Παθῶν.

γ) Γνωστήν ἱστορικὴν μονὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων, ἐπι-  
καλουμένην, Σπήλαιον.

190. Νὰ εὑρετε ὅσα ἐπίθετα γνωρίζετε τὰ ὅποια νὰ  
σημαίνουν:

α) ὕλην π.χ. ξύλινος

β) Συγγένειαν : π.χ. πατρικός

γ) Τόπον : π.χ. θαλάσσιος

δ) Χρόνον : π.χ. βραδυνός.

ε) Σχηματίσατε ἐπίθετα σύνθετα μὲ τὰ : πᾶν, ὑπὲρ κατά, π.χ. κα-  
τάλευκος.

Ἔχετε νὰ παρατηρήσετε τίποτε σχετικὸν μὲ τὰ παραθετικὰ τῶν  
ἀνωτέρω ἐπιθέτων ;

191. Πόσας κλίσεις ἐπιθέτων ἔχομεν;

192. Ποίας καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν χρησιμοποι-  
οῦμεν κατὰ τὴν κλίσιν τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τῆς  
β' κλίσεως;

193. Σχηματίσατε τὸ θηλυκὸν τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων τῆς  
β' κλίσεως:

ὄρεινός,

ἄξιος,

ἄγριος,

ἱκανός

καθαρός,

δίκαιος,

ξηρός,

βίαιος

καλός,

μικρός,

σοφός,

σπουδαῖος

194. Ποῖον κανόνα χρησιμοποιοῦμεν διὰ νὰ σχηματί-  
σωμεν ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ τὸ θηλυκὸν τῶν τριτοκλήτων ἐπι-  
θέτων τῆς β' κλίσεως.

195. Κλίνετε τὰ ἐξῆς ἐπίθετα καὶ εἰς τὰ 3 γένη.

α) ὁ δίκαιος

β) ὁ λευκός

ὁ πυκνός

ὁ ὠραῖος

#### Δικατάληκτα Β' κλίσεως

196. Τὰς καταλήξεις ποίων οὐσιαστικῶν δανείζονται  
κατὰ τὴν κλίσιν των, τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλί-  
σεως;

197. Σχηματίσατε τὰ τρία γένη τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων  
καὶ γράψατε τὴν παρατηρεῖτε ὅσον ἀφορᾷ τὰς καταλήξεις  
τῶν ἐπιθέτων τούτων.

νόμιμος,	χρήσιμος,	ἄλκιμος,	ἐντιμος
πένθιμος,	ὄψιμος,	πρώιμος,	φρόνιμος.

198. Σχηματίσατε ἐπίσης τὰ τρία γένη καὶ τῶν ἐξῆς:

ἄπιστος,	ἄνεργος,	περίφημος,	ἄδοξος
περίεργος,	διάχυτος,	ἐπίσημος,	ἐπίπεδος.

199. Γράψατε ἐπίσης τὰ τρία γένη καὶ τῶν ἐπιθέτων:

Ἡσυχος, ἡμερος, βάρβαρος καὶ χέρσος.

200. Ἀναφέρατε μὲ βάσιν τὰς τρεῖς προηγουμένας ἀσκήσεις ποῖα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως εἶναι δικατάληκτα.

201. Νὰ κλιθοῦν καὶ εἰς τὰ 3 γένη τὰ ἐπίθετα:

α) Ὁ χρήσιμος	β) Ὁ χέρσος
Ὁ ἀδύνατος	Ὁ ἡμερος

#### Συνηρημένα ἐπίθετα β' κλίσεως

202. Ἐπάνω εἰς ποίας καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν κλίνονται τὰ συνηρημένα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως;

203. Πότε τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -ους δευτεροκλίτων ἐπιθέτων, σχηματίζεται εἰς -α καὶ πότε εἰς -η; Ἀναφέρατε παραδείγματα.

204. Τί παρατηρεῖτε ὅσον ἀφορᾷ τὰς πτώσεις εἰς τὰς ὁποίας σχηματίζονται τὰ συνηρημένα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως.

205. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἐπίθετα καὶ εἰς τὰ 3 γένη:

α) ὁ πορφυροῦς	β) ὁ κυανοῦς
ὁ ἀπλοῦς	ὁ σιρηδοῦς

#### Ἐπίθετα Γ' κλίσεως

206. Ποῖα καλοῦμεν τριτόκλιτα ἐπίθετα;

207. Πόσα θέματα ἔχουν τὰ εἰς -ους γεν. -ος τρικατάληκτα ἐπίθετα καὶ εἰς ποίας πτώσεις χρησιμοποιεῖται ἕκαστον τῶν θεμάτων τούτων;

208. Πῶς σχηματίζεται τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -ους γεν. -ος ἐπιθέτων;

209. Τονίσατε τὰ κατωτέρω ἐπίθετα:

Ἡ γλυκεία,	ἡ παχία,	ἡ βραδεία
ἡ πλατεία,	ἡ δασεία,	ἡ ευρεία

210. Διατί ἡ ὀξεῖα.. περισπᾶται;

211. Κλίνατε τὰ ἐξῆς ἐπίθετα καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

α) ὁ πλατύς	β) ὁ βραδύς
ὁ ὀξύς	ὁ ἥμισυς

#### Ἄφωνόληκτα

212. Ποῖα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως καλοῦμεν ἀφωνόληκτα; Ἀναφέρατε τὰς καταλήξεις καὶ ἐν παράδειγμα ἐξ ἐκάστης κατηγορίας τῶν ἀφωνόληκτων.

213. Πῶς δημιουργοῦμεν ἐξελικτικῶς τὰ 3 γένη τοῦ ἐπιθέτου: πᾶς, πᾶσα, πᾶν

(Ἐπόδειγμα; Τὸ οὐδέτερον πᾶν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος παντ- ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀποκόπτεται τὸ τ.).

214. Εἰς τὰς κατωτέρω προτάσεις ἐντὸς παρενθέσεων ἔχομεν θέσει ἀφωνόληκτα ἐπίθετα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ. Νὰ τὰ προσαρμόσετε εἰς τὸ γένος καὶ τὴν πτώσιν πού πρέπει.

(Πᾶς) χώρα ἔχει τὸν στρατὸν της. Τὸ ἠθικὸν ὅμως (πᾶς) στρατοῦ δὲν εἶναι τὸ ἴδιον. Πρέπει νὰ μελετῶμεν ἐν (πᾶς) χρόνῳ. Αἱ ξένοι γλώσσαι εἶναι χρήσιμοι εἰς (πᾶς) ἄνθρωπον. Ὁ ἄρτος εἶναι ἀπαραίτητος εἰς (πᾶς) τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι γνωστοὶ τοῖς (πᾶς) οἱ ἀπελευθερωτικοὶ ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων. Ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσίν του τὰ (πᾶς). Ἐν (πᾶς) περιπτώσει ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι καλόν. Ἐδόθησαν τὰ ἄνθη τῷ (χαρίεις) νεανίᾳ, ὅστις ἐπὶ μακρὸν παρετῆρει τὸν (ἀστεροεῖς) οὐρανόν. Ὡ (χαρίεις) παιδίον, ἀνέκραξεν ὁ γέρον! Πόσον (χαρίεις) πρέπει νὰ εἶναι οἱ γονεῖς σου. Ἐδόθησαν ἐπίσης ἄνθη καὶ τῇ (χαρίεις) ἀδελφῇ τοῦ νεανίου.

215. Νὰ κλιθῇ καὶ εἰς τὰ τρία γένη τὸ ἐπίθετον:

ὁ ἀστεροεῖς.

#### Ἐρρινόληκτα — Ὑγρόληκτα Ἐπίθετα

216. Ποῖον εἶναι τὸ θέμα τῶν τρικαταλήκτων ἔρρινο-

λήκτων ἐπιθέτων (π.χ. μέλας) καὶ πῶς σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ;

217. Ἀναφέρατε ἐπίσης πῶς σχηματίζομεν τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν τρικαταλήκτων ἔρρινολήκτων ἐπιθέτων καὶ σχηματίσατε τὴν δοτικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ τῶν: μέλας καὶ τάλας.

218. Κλίνατε καὶ εἰς τὰ τρία γένη τὸ ἐπίθετον: ὁ τάλας.

Δικατάληκτα εἰς -ων -ονος καὶ -ην -ενος

219. Πῶς σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν δικαταλήκτων ἔρρινολήκτων ἐπιθέτων;

220. Ποῖαι πτώσεις τῶν ἐπιθέτων αὐτῶν εἶναι ὅμοιαι μὲ τὸ θέμα; Ἀναφέρατε τρία παραδείγματα.

221. Γράψατε τὴν ὀνομαστικὴν γενικὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὰ τρία γένη τῶν ἐπιθέτων:

ὁ πολυπράγμων,	ὁ εὐσχήμων,	ὁ νοήμων
ὁ εὐδαίμων,	ὁ σώφρων,	ὁ ἐλεήμων

222. Τονίσατε τὰ κατωτέρω ἐπίθετα καὶ προσπαθήσατε νὰ εὑρετε τὴν ἀποτελοῦν: ἐξάιρεσιν ἢ ἐφαρμογὴν κανόνος, καὶ ποίου;

Τὸ ἀμνημον, τὸ μεγαλοφρον, τὸ παραφρον.

223. Νὰ κλιθοῦν τὰ ἐξῆς ἐπίθετα καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

α) ὁ εὐγνώμων	β) ὁ ἀμνήμων
ὁ παράφρων	ὁ εὐσχήμων.

#### Σιγμόληκτα

224. Γράψατε τὴν ὀνομαστικὴν ἐνικοῦ τῶν ἐπιθέτων: ἐπιμελής, ἀληθής, εὐπειθής.

225. Ποῖαι πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ—θηλυκοῦ καὶ ποῖαι τοῦ οὐδετέρου τῶν εἰς -ης γεν. -ους ἐπιθέτων, εἶναι ὅμοιαι μὲ τὸ θέμα των;

226. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον λείπουν αἱ καταλήξεις ὅσων τριτοκλίτων ἐπιθέτων ὑπάρχουν. Συμπληρώσατε λοιπὸν καὶ τονίσατε ὀρθῶς τὰ ἐπίθετα ταῦτα.

«Όλοι οί άνθρωποι δέν εἶναι ἴδιοι. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι εὐτυχ. . . , καί ἄλλοι οί ὁποῖοι εἶναι δυστυχ. . . Ἡ ζωή τῶν ὕγι. . . , τῶν εὐφυ. . . , τῶν ἀληθ. . . εἶναι κατα συνηθ. . . φαινόμενον εὐχάριστος ἐνώ ἡ ζωή ἐνός ἀσθεν. . . , ἐνός ἀμελ. . . , ἐνός ἀπειθ. . . καί καθόλου εὐφυ. . . ἀνθρώπου εἶναι κατά κανόνα δύσκολος καί δυσάρεστος. Ἡ ἀγάπη διὰ τοὺς συνανθρώπους μας μᾶς δημιουργεῖ συναίσθημα πληρ. . . εὐτυχίας, ἀληθ. . . εὐδαιμονίας. Ἀλλά τὸ ἀληθ. . . καί τὸ πληρ. . . τῆς εὐτυχίας εἶναι σπάνιον. Διὰ τοῦτο καί οἱ εὐδαιμον. . . ἄνθρωποι εἶναι ὀλίγοι».

227. Κλίνατε καί εἰς τὰ 3 γένη τὰ ἐπίθετα:

- |             |              |
|-------------|--------------|
| α) ὁ ἀληθής | β) ὁ αὐθάδης |
| ὁ εὐδῶδης   | ὁ δασῶδης    |

Ἄνωμαλα ἐπίθετα

228. Γράψατε τὰ ἐπίθετα πολὺς, μέγας καί πρᾶος καί εἰς τὰ τρία γένη.

229. Πόσα θέματα καί ποῖα ἔχουν τὰ ἀνώμαλα ἐπίθετα πολὺς καί μέγας; Εἰς ποίας πτώσεις παρουσιάζεται ἕκαστον τῶν θεμάτων τῶν ἐπιθέτων τούτων;

230. Τὰς καταλήξεις ποίων κλίσεων συναντῶμεν κατὰ τὴν κλίσιν τῶν τριῶν γενῶν τῶν ἐπιθέτων πολὺς καί μέγας;

231. Ποῖα εἶναι τὰ δύο θέματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα σχηματίζεται τὸ ἐπίθετον πρᾶος; Κατὰ ποῖαν κλίσιν τῶν οὐσιαστικῶν κλίνεται τὸ ἄρσενικὸν τοῦ ἐπιθέτου τούτου, κατὰ ποῖαν τὸ θηλυκὸν καί κατὰ ποίας κλίσεις τὸ οὐδέτερον;

232. Μπορεῖτε, ἀφοῦ συμπληρώσετε τὰς καταλήξεις ποὺ λείπουν εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον νὰ τὸ διαβάσετε μετὰ δυνατὰ χωρὶς ... νὰ γελάσετε;

«Πολ. . . μαθηταὶ καί πολ. . . μαθήτριά, πολ. . . παιδιὰ γενικῶς, ἀγαποῦν τὸ πολ. . . παιγνίδι. Τόσο πολ. . . τὸ ἀγαποῦν, ὥστε πολ. . . φορὰς ἔρχονται εἰς τὸ σχολεῖον σὲ πολ. . . κακὰ χάλια. Ἀπὸ τὰ πολ. . . παιγνίδια ξεχνοῦν νὰ προετοιμάσουν πολ. . . ἀπὸ τὰ μαθήματά των. Ἐπειτα λέγουν ὅτι εἶχαν νὰ μελετήσουν πολ. . . πάρα πολ. . . μαθήματα καί δὲν εἶχαν πολ. . . ὄρες. Τότε πολ. . . συμμαθητὰ γελοῦν μαζὶ των καί πολ. . . ἀπ' αὐτοὺς τιμωρεῖ ὁ διδάσκαλος. Σὲ πολ. . . αὐτὸ γίνεται μάθημα καί ἔτσι διὰ πολ. . . καιρὸν ἀφήνουν τὰ πολ. . . παιγνίδια».

233. Νὰ κλιθῇ καί εἰς τὰ τρία γένη τὸ ἐπίθετον:

ὁ παῖς, ἡ πραεῖα, τὸ πρᾶον.

#### Βαθμοὶ τῶν ἐπιθέτων

234. Πόσους καὶ ποίους βαθμοὺς ἔχουν τὰ ἐπίθετα;

235. Τί φανερώνει ὁ θετικὸς βαθμὸς; Παράδειγμα.

236. Τί φανερώνει ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς; Παράδειγμα.

237. Τί φανερώνει ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς; Παράδειγμα.

238. Ποῖοι ἐκ τῶν τριῶν βαθμῶν τῶν ἐπιθέτων καλοῦνται παραθετικά;

239. Ποῖαι εἶναι αἱ καταλήξεις τοῦ συγκριτικοῦ καὶ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ καὶ εἰς ποῖον θέμα προσθέτομεν ταύτας διὰ νὰ ἔχωμεν τὰ παραθετικά;

240. Εἰς τὰς κατωτέρω προτάσεις ὠρισμένα δευτερόκλιτα ἐπίθετα ἔχουν τεθῆ ἐντὸς παρενθέσεως εἰς τὸν θετικὸν βαθμὸν. Θέσατέ τα εἰς τὸν βαθμὸν ποῦ πρέπει.

«Ὁ Ἀριστείδης ἦτο ὁ (δίκαιος) καὶ ὁ (σπουδαῖος) ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς του. Οὐδεὶς ἦτο (ὠραίος) καὶ (ἀκμαῖος) τοῦ Ἀλκιβιάδου. Ὁ Πέτρος εἶναι ὁ (ἀστείος) ἄνθρωπος τοῦ κόσμου».

241. Εἰς τὴν προηγουμένην ἄσκησιν πῶς γράψατε τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως ο καὶ διατί;

242. Εἰς τὰ κατωτέρω παραθετικά συμπληρώσατε τὸ φωνῆεν τὸ ὁποῖον λείπει καὶ ἀναφέρατε τὸν κανόνα τὸν ὁποῖον χρησιμοποίησατε.

πεζ-τατος  
στίλπν-τατος,

ἀδοξ-τερος,  
θερμ-τερος,

μελαψ-τερος  
πυκν-τατος

243. Σχηματίσατε τὰ παραθετικά τῶν κατωτέρω ἐπιθέτων:

ὀξύθυμος,  
λιπόψυχος,

ἐπικίνδυνος,  
καλλίνικος,

ἐντιμος  
εὐψυχος.

244. Πῶς σχηματίσατε τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων τῆς προηγουμένης ἀσκήσεως; Μὲ -ο ἢ -ω καὶ γιατί;

245. Σχηματίσατε τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων:

ἀνιαρὸς,  
τρανὸς,

πρᾶος,  
ἔγκυρος,

ἀκριβὸς,  
λιτός,

φλύαρος  
ἰσχυρὸς.

246. Τὸ δίχρονον τῆς παραληγοῦσης τῶν ἐπιθέτων τῆς ἀσκ. 245 τί εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρόν;

247. Ἔχουν γραφῇ ὀρθῶς τὰ κατωτέρω παραθετικά; Ἄν ναὶ γιατί;

ἀξιώτερος, σφώτερος, ἱερώτερος.

248. Ποῖος κανὼν θὰ σᾶς βοηθήσῃ νὰ σχηματίσετε ὀρθῶς ἀπὸ ἀπόψεως ὀρθογραφικῆς τὰ παραθετικά τῶν κατωτέρω ἐπιθέτων;

χρήσιμος,  
φυσικός,  
ὠφέλιμος

πλούσιος,  
μάχιμος,  
πολεμικός,

πεδινός  
τίμιος  
ἄγιος

249. Σχηματίσατε τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων ἱκανός, βάρβαρος, καθαρός, νεαρός, σοβαρός.

250. Ποῖα ἐπίθετα κατὰ κανόνα σχηματίζουν τὰ παραθετικά των εἰς -έστερος -έστατος;

Ποῖα ἄλλα ἐπίθετα κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰς -ης λήγοντα σχηματίζουν παραθετικά εἰς -έστερος -έστατος; Ἄναφέρατε παραδείγματα δι' ἐκάστην κατηγορίαν.

252. Πῶς σχηματίζουν τὰ παραθετικά των τὰ ἐπίθετα βλάξ, ἄρπαξ, λάλος, πλεονέκτης καὶ κλέπτῃς.

253. Εἶναι δυνατόν νὰ σχηματίσωμεν παραθετικά περιφραστικῶς; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τοῦτο;

254. Σχηματίσατε περιφραστικῶς τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων:

ἐρυθρός,  
θαλάσσιος,

χάρτινος,  
περίλυπος,

νυκτερινός  
ἄδενδρος.

#### Ἄνωμαλα παραθετικά

255. Σχηματίσατε τὰ παραθετικά τῶν κατωτέρω ἐπιθέτων:

κακός,

πολύς,

μικρός,

ταχύς.

256. Ἐπίσης σχηματίσατε τὰ παραθετικά καὶ τῶν ἐξῆς:

μέγας,

καλός,

ὀλίγος,

αἰσχρός.

257. Γράψατε τὰ ἀνωμάλως σχηματιζόμενα παραθετικά καὶ τῶν ἐπιθέτων:

ἡδύς, ὑψηλός, ἐχθρός, ἀγαθός.

258. Εἰς τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων τοῦ κατωτέρω κειμένου ὑπάρχουν λόγῳ ἀπροσεξίας τοῦ τυπογράφου 13 ὀρθογραφικά λάθη. Διορθώσατέ τα καὶ δικαιολογήσατε τὴν διόρθωσιν πρὸς ἐκάστα.

Ἐὸ μέγας φιλόσοφος Σωκράτης ἔλεγεν ὅτι «μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιότερον ἐστὶν ἢ πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιότερον. . . » Ἐὸ Σωκράτης ὑπῆρξεν ὁ φωτεινότερος νοῦς τῆς ἀρχαιότητος διὰ τοῦτο ἐχαρακτήρισθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του ὡς «ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατος. . . » Τέκνον τῆς ἐνδοξωτέρας πόλεως τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὁ Σωκράτης λογικώτατος καὶ ἀγαθώτατος, ἐδίδαξεν τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τοὺς νόμους καὶ ἔμεινε πιστώτερος ὅλων εἰς τὴν διδασκαλίαν του. Ἐὸ βίος του ἦτο λιτώτατος, ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας του συναρπαστικώτατος καὶ διδακτικώτατος. Ἐὸ Σωκράτης ἐτήρησεν ὅσα ἐδίδασκε διὰ τοῦτο καὶ ἐβάδισε πρῶτατος πρὸς τὸν θάνατον. . . ».

259. Θέσατε τὰ ἐντὸς παρενθέσεως ἐπίθετα εἰς τὸν βαθμὸν καὶ τὸ γένος πρὸς πρέπει.

Ἐν ἐκ τῶν (ὑψηλός) ὀρέων τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁ Ταῦγετος, τὸ (ὑψηλός) ὅλων ὅμως εἶναι ὁ Ὀλυμπος. Οἱ χωρικοὶ εἶναι συνήθως (ἀγαθός) τῶν κατοίκων τῶν πόλεων πολλοὶ τῶν ὁποίων εἶναι (αἰσχυρός). Ἐν ἐκ τῶν (ταχύς) μεσῶν συγκοινωνίας εἶναι ὁ σιδηρόδρομος, τὸ (ταχύς) πάντων ὅμως εἶναι τὸ ἀεροπλάνον. Μέγα ζῶον εἶναι ὁ λέων, (μέγας) αὐτοῦ εἶναι ἡ κάμηλος, τὸ (μέγας) ὅμως πάντων τῶν ζώων τῆς ξηρᾶς εἶναι ὁ ἐλέφας. Πολλοὶ ἄνθρωποι διασχίζουν τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, (ὀλίγος) τηροῦν ὅμως τοὺς κανονισμοὺς. Οἱ (πολύς) βαδίζουν ἀπρόσεκτοι καὶ ὁ κίνδυνος διὰ τὴν ζωὴν των εἶναι (μέγας). Ἐνεκα τῆς κακῆς ταύτης συμπεριφορᾶς δημιουργοῦνται (μέγας) ἀνωμαλίας εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

260. Γράψατε τὸν θετικὸν καὶ ὑπερθετικὸν τῶν κατωτέρω τύπων καὶ σημειώσατε τί τὸ ἀνώμαλον παρατηρεῖτε κατὰ τὸν σχηματισμὸν.

ἐγγύτερος	ἐσώτερος	ἀνώτερος
πλησιέστερος	ἀπώτερος	πρότερος
ἐξώτερος	κατώτερος	ῥστατος
	ἔσχατος καὶ ὑπέρτερος	

## Παραθετικά ἐπιρρημάτων

261. Πῶς σχηματίζομεν τὸν θετικὸν βαθμὸν τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων εἰς -ως, πῶς τὸν συγκριτικὸν καὶ πῶς τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν;

262. Εἰς ἐφαρμογὴν τῆς ἀσκήσεως 261 σχηματίσατε ἐκ τῶν κατωτέρω ἐπιθέτων τὰ ἀντίστοιχα ἐπιρρήματα καὶ εἰς τοὺς τρεῖς βαθμούς.

ἀγνός, ἀργός, σεμνός, ὀρεινός, πρόθυμος, ἱερός, μέγας, ταχύς, κακός, ἀληθής, ἀκίνδυνος, περίλυπος, φιλόδικος, ἔντιμος.

263. Θέσατε τὰ ἐντὸς παρενθέσεως ἐπιρρήματα εἰς τὸν βαθμὸν ποῦ πρέπει.

Οὐδεὶς γνωρίζει τὰ παιδιὰ (καλῶς) τῶν γονέων των. Ἡ ἔλαφος λέγουν τρέχει (ταχέως) τοῦ λαγωῦ. Οὐδεὶς μάχεται (ἀνδρείως) τῶν Ἑλλήνων ὅτινες πράγματι μάχονται (ἀνδρείως). Ὁ δρομεὺς ἔφθασε (βραδέως) τοῦ αὐτοκινήτου, τὸ ὁποῖον ἀντιθέτως ἔφθασε (ταχέως). Καὶ εἶναι φυσικὸν τὸ ὅτι ὁ δρομεὺς ἔφθασεν (ἀργῶς).

## ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

264. Ποῖα μέρη τοῦ λόγου καλοῦμεν ἀριθμητικά;

265. Εἰς πόσας καὶ ποίας κατηγορίας διαιροῦμεν τὰ ἀριθμητικά; Ἀναφέρατε 3 παραδείγματα δι' ἐκάστην κατηγορίαν.

## Ἀριθμητικά ἐπίθετα

266. Εἰς πόσας καὶ ποίας κατηγορίας διαιροῦνται τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα;

267. Ποῖα ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται ἀπόλυτα; Παραδείγματα.

268. Ποῖα ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων κλίνονται καὶ ποῖα ὄχι;

269. Σχηματίσατε τὰ τρία γένη τῶν ἐξῆς ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων:

εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, πέντε, ἕξ, ἑνέα, διακόσιοι, τριακόσιοι, χίλιοι.

270. Κλίνετε καὶ εἰς τὰ τρία γένη τὰ ἀριθμητικά:

εἰς, τρεῖς τέσσαρες.

271. Ποῖα ἐκ τῶν ἀριθμητικῶν δασύνονται;

272. Τί ἐχρησιμοποιοῦν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας ὡς ἀριθμοὺς ἀντὶ τῶν ἀραβικῶν;

273. Γράψατε μὲ γράμματα τῆς ἀλφαβήτου τοὺς κάτωθι ἀριθμοὺς:

1, 3, 6, 10, 17, 19, 22, 24, 38, 46, 57, 69, 96, 98, 99, 123, 166, 195, 197, 501, 616, 969, 999, 1010, 10238.

274. Ποῖα ἀριθμητικά ἐπίθετα καλοῦμεν τακτικά καὶ ποῖα εἶναι ἡ κατάληξις αὐτῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ;

275. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον, ἀντὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν, ἔχομεν θέσει ἐντὸς παρενθέσεως τὰ ἀπόλυτα. Τρέψατε, λοιπὸν τὰ ἀπόλυτα εἰς τακτικά ὅπως πρέπει.

Εἰς τὸν Μαραθῶνιον δρόμον ἔλαβον μέρος εἴκοσι δύο ἀθληταί. Ὁ Γεώργιος ἦλθε (εἰς) καὶ εἶναι ἡ (πέντε) φορὰ πού θριαμβεῦει εἰς αὐτὸ τὸ ἀγώνισμα. Ὁ Νικόλαος ἦλθε (δύο καὶ ὁ Σπυρίδων (ἕξ)). Ὁ Δημήτριος ἦλθεν (ἕνδεκα) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀδελφόν του Παῦλον, ὅστις ἦλθεν (ὀκτώ). Ὁ Ἀνδρέας ἦλθεν (δέκα ἑπτὰ) καὶ (εἴκοσι δύο), δηλαδὴ τελευταῖος, ἔφθασεν ὁ Πέτρος. . .

276. Γράψατε πέντε παραδείγματα χρονικῶν ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων.

277. Τί φανερώνουν τὰ πολλαπλασιαστικά ἀριθμητικά ἐπίθετα καὶ πῶς κλίνονται ταῦτα;

278. Ποῖα ἀριθμητικά ἐπίθετα καλοῦνται ἀναλογικά καὶ εἰς τί λήγουν ταῦτα;

279. Γράψατε εἰς ἰδιαιτέρας στήλας τὰ τακτικά, πολλαπλασιαστικά καὶ ἀναλογικά τῶν ἐξῆς ἀριθμῶν:

1, 5, 7, 8, 13, 16, 21, 34, 47, 59, 62, 74, 86, 99, 100.

#### Οὐσιαστικά ἀριθμητικά

280. Ποῖα ὀνομάζομεν οὐσιαστικά ἀριθμητικά καὶ κατὰ ποῖαν κλίσιν κλίνονται; Ἀναφέρατε 10 παραδείγματα.

281. Τί φανερώνουν τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα;

282. Γράψατε τὰ ἀριθμητικὰ οὐσιαστικά καὶ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα τῶν ἐξῆς ἀριθμῶν:  
1, 2, 3, 6, 9, 10, 15, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 1000.

### ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

283. Ποῖα μέρη τοῦ λόγου καλοῦμεν ἀντωνυμίας;

284. Ποῖα εἶναι τὰ ὀκτὼ εἶδη τῶν ἀντωνυμιῶν; Ἀναφέρατε ἓν παράδειγμα δι' ἕκαστον εἶδος.

#### 1. Προσωπικαὶ ἀντωνυμιαὶ

285. Ποίας καλοῦμεν προσωπικὰς ἀντωνυμίας; Τί ὀνομάζομεν πρόσωπα τοῦ λόγου καὶ πόσα εἶναι ταῦτα;

286. Ποῖον καλεῖται α' πρόσωπον τοῦ λόγου;

287. Ποῖον ὀνομάζομεν β' καὶ ποῖον γ' πρόσωπον τοῦ λόγου;

288. Γράψατε τὴν γενικὴν, δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ, τοῦ α' καὶ β' προσώπου τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγώ, σύ, αὐτός.

289. Νὰ κλιθῆ τὸ γ' πρόσωπον τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγώ, σύ, αὐτός καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

290. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ τρίτου προσώπου ἀποκόπτει πολλάκις τὸ αυ- καὶ μένει τοῦ, τήν, τὰς, κλπ. Ποῖος ὁ κανὼν διὰ τὸ διακρίνωμεν ἂν πρόκειται περὶ προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ περὶ ἄρθρου;

291. Νὰ εὑρετε τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας ἀπὸ τὰς κατωτέρω προτάσεις:

Ὁ Παῦλος ἤρπασε τὸ βιβλίον μου, ἐνῶ τὸν εἶδα πὼς εἶχε καὶ τὸ ἰδικόν του. Ὅταν τοῦ εἶπον πὼς τὸ βιβλίον ἀνήκεν εἰς ἐμέ, δὲν μὲ ἐπίστευσεν καὶ δὲν τὸ ἔδωκεν. Ἐπλησίασεν τὴν Ἑλένην καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τὸ βιβλίον. . .

292. Πότε ὀνομάζομεν τὴν ἀντωνυμίαν ἐπαναληπτικὴν; Ἀναφέρατε 3 παραδείγματα.

293. Τί σημαίνει ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό, ὅταν θέσωμεν πρὸ αὐτῆς ἄρθρον;

## 2. Αυτόπαθεῖς ἀντωνυμῖαι

294. Τί φανερόνουν αἱ ἀυτόπαθεῖς ἀντωνυμῖαι;

295. Πόσα πρόσωπα ἔχει ἡ ἀυτόπαθῆς ἀντωνυμία «ἐμαυτοῦ»; Τί γένη περιλαμβάνει ἕκαστον πρόσωπον;

296. Πῶς, δηλαδή ἀπό ποῖον θέμα, σχηματίζεται ἡ ἀυτόπαθῆς ἀντωνυμία ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ;

297. Πῶς μεταχειριζόμεθα συνήθως σήμερον τὴν ἀυτόπαθῆ ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτοῦ; Γράψατε 3 παραδείγματα.

298. Κλίνατε ὀλόκληρον τὴν ἀυτόπαθῆ ἀντωνυμίαν δηλαδή εἰς τὰ τρία πρόσωπα καὶ τοὺς τρεῖς βαθμούς.

## 3. Ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι

299. Τί μᾶς φανερόνουν αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι; Πόσας ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖας ἔχομεν;

300. Γράψατε 3 προτάσεις μὲ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν.

301. Κλίνατε ὀλόκληρον τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν.

## 4. Κτητικαὶ ἀντωνυμῖαι

302. Ποίας καλοῦμεν κτητικὰς ἀντωνυμῖας καὶ πόσα πρόσωπα ἔχουν αὗται;

303. Πόσαι κτητικαὶ ἀντωνυμῖαι ὑπάρχουν εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον; Ποῖαι ἐξ αὐτῶν εἶναι α' καὶ ποῖαι β' προσώπου;

Ὁ ἐμὸς πατὴρ καὶ ἡ ἐμὴ μήτηρ μετέβησαν πρὸ ἡμερῶν εἰς τὸ ὑμέτερον ἀγρόκτημα τὸ ὅποιον εὐρίσκεται πλησίον τοῦ ἡμετέρου. Ὄταν ἀργότερον μετέβην καὶ ἐγώ, εἶδον καθ' ὁδὸν τὸν σὸν οἰκίσκον καὶ εἰς τὸ βάθος διέκρινον τὰς κυπαρίσσους τοῦ ἡμετέρου ἀγροῦ. Ἐκεῖ συνήντησα τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ τὴν ἐμὴν μητέρα οἵτινες ἐπέστρεφον ἀπὸ τὸν κῆπον τῆς σῆς μητρός. . .

304. Κλίνατε τὰς ἀντωνυμῖας ἐμός, ἐμή, ἐμόν, καὶ σός, σή, σόν εἰς τὸν ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν.

305. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον ἔχομεν θέσει ἐντὸς παρενθέσεως τὴν ἐρμηνείαν τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν. Ἄν-

τικαταστήσατε αὐτήν με τὴν ἀντωνυμίαν (π.χ. ἀντὶ ἰδικός μου, γράψατε: ἐμός).

Ἡ (ἰδική μας) χώρα, εἶναι ἡ ὠραιότερα χώρα τοῦ κόσμου. Ὁ (ἰδικός μας) οὐρανός εἶναι μοναδικός,. Ἐγώ, ἀγαπητέ μου φίλε, λατρεύω τὴν (ἰδικήν μου) πατρίδα ὅπως πιστεύω ὅτι καὶ σὺ θὰ λατρεύῃς τὴν (ἰδικήν σου) Τὰ (ἰδικά μου) ἰδανικά εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὴν πατρίδα. Δὲν γνωρίζω ποῖαι εἶναι αἱ (ἰδικαί σου) σκέψεις διὰ τὴν χώραν σου. Αἱ (ἰδικαί μου) εἶναι ἀγνότεραι ποῦ ὑπάρχουν. Τιμῶ τὴν (ἰδικήν μας) χώραν διότι τὸ ἀξίζει. Καὶ ἡ (ἰδική σας) ὅμως εἶναι ἀξία πάσης ἐκτιμήσεως. . .

306. Τί χρησιμοποιοῦμεν ὡς κτητικὴν ἀντωνυμίαν γ' προσώπου;

307. Ἀντικαταστήσατε τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας τοῦ κατωτέρω κειμένου με κτητικὰς (π.χ. τὸ βιβλίον μου=τὸ ἐμὸν βιβλίον).

Πρὸ ἡμερῶν, βαδίζων πρὸ τῆς οἰκίας μου, ἐπειδὴ τὸ πεζοδρομῖόν μας ἦτο ὑγρὸν, ἔπεσα κατὰ γῆς καὶ ἔσπασα τὴν χεῖρα μου. Ἡ μήτηρ μου ἀκούσασα τὰς κραυγὰς μου, ἐξῆλθεν ἔντρομος, νὰ διαπιστώσῃ τί συνέβαινε. Ἀφοῦ με μετέφερον εἰς τὸ διάδρομον τῆς οἰκίας μας, ὁ πατήρ μου ἐκάλεσεν τὸν οικογενειακὸν ἰατρόν μας, ὅστις εἶναι καὶ φίλος τοῦ πατρός μου. Οὗτος ἀφοῦ με ἐξήτασεν εἶπεν εἰς τὸν πατέρα μου.

— Μὴ ἀνησυχεῖτε, ὁ υἱός σας δὲν ἔπαθε τι τὸ σοβαρὸν. Ποῦ εἶναι, νεκρέ, τὸ δωμάτιόν σου; Εἶπεν εἰς ἐμέ. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀπαντήσω, ἀπὸ τοὺς πόνους. . .

Σημ. Ἀφοῦ τρέψητε τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν εἰς κλητικὴν προσέξατε ποῦ θὰ τοποθετήσητε ταύτην διὰ νὰ συνταχθῇ ὀρθῶς ἡ πρότασις.

##### 5. Δεικτικαὶ ἀντωνυμιαὶ

308. Πότε μεταχειριζόμεθα τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας;

309. Πόσαι καὶ ποῖαι εἶναι αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμιαὶ;

310. Πότε μεταχειριζόμεθα τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν τοιοῦτος—τοιαύτη—τοιοῦτο; Σχηματίσατε 3 προτάσεις με τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην.

311. Πότε χρησιμοποιοῦμεν τὰς ἀντωνυμίας τόσος—τόση—τόσον καὶ τοσοῦτος—τοσαύτη—τοσοῦτο(ν); Γραψάτε 3 προτάσεις με ἐκάστην ἐκ τῶν δύο τούτων ἀντωνυμιῶν.

312. Τί θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ὅταν μεταχειριζόμεθα τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν τηλικοῦτος—τηλικαύτη—τηλικοῦτο(ν);

313. Πῶς σχηματίζεται ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ὅδε, ἥδε, τότε καὶ πῶς κλίνεται αὕτη;

314. Ποῖον λάθος ὑπάρχει εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν δύο ὑπογραμμισμένων ἀντωνυμιῶν τῶν κατωτέρω προτάσεων;

Ἐκεῖνος ἐδῶ, ὁ διπλανός μου, εἶναι φίλος μου.

Τοῦτον ὅμως ἐκεῖ κάτω δὲν τὸν γνωρίζω.

315. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον ἔχουν τεθῆ ἐντὸς παρενθέσεως αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ. Τοποθετήσατε αὐτάς εἰς τὴν πτῶσιν καὶ τὸ γένος ποῦ πρέπει.

Ἦτο Ἰούλιος καὶ ὁ καύσων ἦτο (τοσοῦτος) ὥστε ἡ ἡμέρα (ἐκεῖνος) θὰ μοῦ μείνῃ ἀλησμόνητος. Οὐδέποτε ἐνθυμοῦμαι, νὰ ἡσθάνθην εἰς τὴν ζωὴν μου (τοιοῦτος) καύσωνα. Οἱ ἄνθρωποι ἐβάδιζον εἰς τὰς ὁδοὺς μὲ (τοιοῦτος) βραδύτητα, ὥστε θὰ ἔλεγέ τις ὅτι δὲν ἠδύναντο παντελῶς νὰ βαδίσουν. (Τοιοῦτος) κακὸν εἶναι ἀληθές ὅτι δὲν εἶχε παρουσιασθῆ ποτὲ εἰς τὸ παρελθόν. . .

316. Κλίνατε τὴν ἀντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο.

#### 6. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι

317. Πότε μεταχειριζόμεθα τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας; Γράψατε 3 προτάσεις μὲ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν.

318. Ποῖαι εἶναι αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι;

319. Νὰ κλιθῆ ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί.

#### 7. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι

320. Τί φανερόνουν αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι;

321. Ποῖαι ἐκ τῶν ἀόριστων ἀντωνυμιῶν καλοῦνται καὶ ἐπιμεριστικαὶ καὶ διατί;

322. Τί διαφέρει ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί ἀπὸ τὴν ἐρωτηματικὴν τίς, τί;

323. Ὑπάρχει κανὼν τίς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κλίσιν τῶν ἀόριστων ἀντωνυμιῶν οὐδεῖς, μηδεῖς, καθεῖς.;

324. Διατί ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία, ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα δὲν ἔχει ἐνικὸν ἀριθμὸν;

325. Ποία ἐκ τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν εἶναι ἀκλιτος;

326. Σχηματίσατε 2 προτάσεις μὲ ἐκάστην τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν.

#### 8. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι

327. Ποίας ἀντωνυμίας καλοῦμεν ἀναφορικάς; Γράψατε τὰς ἀναφορικάς ἀντωνυμίας τὰς ὁποίας γνωρίζετε.

327. Ποῖαι εἶναι αἱ τρεῖς βασικαὶ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀπὸ τὰς ὁποίας σχηματίζονται αἱ τρεῖς ἄλλαι;

328. Διατί οἱ τύποι οὐτινος, ὄντινων καίτοι τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν περισπῶνται;

329. Πῶς διακρίνομεν τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν «ὅτι» ἀπὸ τὸν σύνδεσμον «ὅτι»;

#### 9. Γενικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν

330. Νὰ εὑρετε τὰς ἀντωνυμίας τοῦ κατωτέρω κειμένου καὶ νὰ γράψετε εἰς ἰδιαιτέρας στήλας τὰς δεικτικάς, τὰς ἀορίστους, τὰς ἀναφορικάς κ.λ.π.

«Ἦτο γνωστὸν πλέον εἰς ὅλους· οὐδεὶς ἠγνόει ὅτι εἶχομεν εἰσέλθει εἰς τὸ μέτωπον. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἶχομεν πλησιάσει τὰς γραμμάς τῶν ἐχθρῶν οὔτινες εἶχον στρατοπεδεύσει εἰς τὴν πεδιάδα. Τινὲς ἐξ ἡμῶν ἀνεχώρησαν, διὰ ἀναγνωριστικὴν ἀποστολὴν εἰς τὰ πέριξ. Τοὺς ἐσφίξαμε σιωπηλοὶ τὰ χέρια, καὶ ἦτο τόση ἡ σύγκλησις ὅλων, ὥστε οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ εἴπη τί. Εἰς μόνον ἐπλησίασε σταθερὰ πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀφοῦ ἔδωκε εἰςτινα στρατιώτην, φίλον του, μὴν κλειστὴν ἐπιστολὴν εἶπεν :

— Ἄν πεθάνω, τὸ γράμμα τοῦτο νὰ τὸ στείλετε στὸ σπίτι μου. . . Εἶναι γιὰ τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου.

Οὐδὲν ἄλλο ἠκούσθη καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὀλόκληρος ἡ ἀποστολὴ εἶχε χαθῆ μέσα εἰς τὰ δένδρα.

— Ποῖος ξέρει, πόσοι θὰ γυρίουν, εἶπε νεαρὸς τις συμπολεμιστῆς ὅστις μὲ κόπον συνεκράτει τὰ δάκρυά του.

Ἀμφότεροι οἱ διοικηταὶ τοῦ λόχου, ἤρχισαν νὰ συντάσσουν τὸ σῆμα τοῦτο, πρὸς τὸ στρατηγεῖον : « Ἀποστολὴ ἡμετέρου λόγου ἀνεχώρησεν. Ἐκαστος τῶν ἀνδρῶν ἐξωπλίσθη καλῶς. Οὐδὲν νεώτερον μέχρι στιγμῆς ».

Αἱ ὄρασι παρήρχοντο καὶ ἡμεῖς καθιστοὶ ὀπισθεν τῶν βράχων, ἀνε-  
μένομεν. . .

Ἄργα τὴν νύκτα ἐπέστρεψαν δύο. Ἀμφότεροι καταπληγῶμενοι  
αἰμόφυρτοι. . . Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶχε χάσει τὸ χέρι του καὶ τὸ αἷμα ἔρ-  
ρεε συνεχῶς.

—Ἐπέσαμεν εἰς ἐνέδραν, ἐψιθύρισε. . .

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετὰ τὸ πρωινὸν ταχυδρομεῖον ἐταξίδευσεν καὶ  
ἐν μικρῶν τσαλακωμένον γράμμα, ὅπως τόσα ἄλλα, διὰ τὴν πληροφορήσῃ  
ἀπλᾶ πῶς τὸν πατέρα τὸν ἐκράτησε μαζί του ὁ πόλεμος. . .

331. Ὑπογραμμίσατε τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν ἀπὸ τὰς  
τρεῖς πού ἔχομεν παραθέσει. Τί ἐννοεῖτε ὅταν λέτε:

- |                                   |                                       |
|-----------------------------------|---------------------------------------|
| α) ἐμαυτοῦ : Ἐμὲ τὸν ἴδιον ;      | β) Ἐμὸν Ἀὐτὸ τὸ ἴδιον ;               |
| Ἰδικοῦ μου ;                      | Ἰδικόν μας ;                          |
| Τοῦ ἐαυτοῦ μας                    | Ἰδικόν μου ;                          |
| γ) Ἐκάτερος : Καὶ οἱ δύο ;        | δ) Μηδέτερος : Οὔτε ὁ ἄλλος ;         |
| Ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο ;                | Οὔδεις ;                              |
| Ἐκαστος ἐκ τῶν δύο ;              | Οὔδεις ἐκ τῶν δύο ;                   |
| ε) Ἐκαστος : Καὶ οἱ δύο ;         | ζ) Ὅδε : Αὐτὸς ἐδῶ ;                  |
| Τίς ἐκ τῶν πολλῶν ;               | Αὐτὸς ἐκεῖ ;                          |
| Ὁ καθεὶς ἐκ τῶν πολλῶν            | Ὁ ἰδικός μου ;                        |
| ζ) ἐμοί : Ἐκ τῶν ἰδικῶν μου ;     | η) ὑμῖν αὐτοῖς : Εἰς τὸν ἐαυτόν μας ; |
| Ἰδικοί μου ;                      | Ἐμαῖς τοὺς ἰδίους ;                   |
| Εἰς τοὺς ἰδικούς μου ;            | Εἰς τὸν ἐαυτόν σας.                   |
| θ) τηλικούτος : Καλῆς ποιότητος ; | ι) Ἐαυτά : Τὰ ἴδια ;                  |
| Τόσον πολὺς ;                     | Εἰς τοὺς ἐαυτοὺς των ;                |
| Τόσον μεγάλος ;                   | Τοὺς ἐαυτοὺς των ;                    |
| ια) ἔνιοι : Οὔδεις ἐξ ὅλων        | ιβ) ὁ δεῖνα : Κανείς ;                |
| Πολλοί ;                          | Τίς ἐκ τῶν πολλῶν ;                   |
| Μερικοί ;                         | Κάποιος ;                             |
| ιγ) ὄντινων : Μερικῶν             | ιδ) Τίνες : Κάποιοι ;                 |
| Ἐκείνων τῶν ὁποίων                | Μερικοί ;                             |
| Πολλῶν ἐξ αὐτῶν ;                 | Ποῖοι ;                               |

## ΡΗΜΑΤΑ

### Γενικῶς

332. Τί καλεῖται ρῆμα;

333. εἶναι δυνατόν νὰ διατυπώσωμεν μίαν πρότασιν  
ἀνευ ρήματος;

334. Γνωρίζομεν τί εἶναι τὰ παρεπόμενα τῶν ὀνομά-

των (βλ. άσκ. 44, 45 κλπ.). Ποῖα εἶναι τῶρα τὰ παρεπόμενα τῶν ρημάτων;

#### Διάθεσις

335. Τί καλοῦμεν διάθεσιν εἰς τὸ ρῆμα, καὶ πόσας διαθέσεις ἔχομεν;

336. Ποῖα ρήματα εἶναι ἐνεργητικῆς διαθέσεως; Ἄναφέρατε παραδείγματα.

337. Σχηματίσατε 5 προτάσεις μὲ ρήματα παθητικῆς διαθέσεως.

338. Ποῖα ρήματα εἶναι μέσης διαθέσεως; Σχηματίσατε τρεῖς προτάσεις μὲ μέσα ρήματα.

339. Ποῖα ρήματα, τέλος, λέγομεν ὅτι εἶναι οὐδετέρας διαθέσεως; Γράψατε παραδείγματα.

#### Φωναὶ τῶν ρημάτων

340. Πόσας καὶ ποίας φωνὰς ἔχομεν εἰς τὰ ρήματα; Ἄναφέρατε 3 παραδείγματα δι' ἐκάστην φωνήν.

341. Ποῖα ρήματα ὀνομάζομεν ἀποθετικά;

342. Χωρίσατε τὰ ρήματα τοῦ κατωτέρω κειμένου εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἀναλόγως τῆς διαθέσεως, τῆς φωνῆς καὶ τοῦ ἂν εἶναι ἀποθετικά ἢ ὄχι.

«Πολλοὶ κάτοικοι τῶν πόλεων συνηθίζουν τὰς Κυριακὰς νὰ μεταβαίνουν εἰς τὰς πλησίον τῆς πόλεως ἐξοχὰς. Ὅλοι ὅσοι ὀλόκληρον τὴν ἐβδομάδα ἐργάζονται, εἶναι φυσικὸν νὰ χρειάζονται ὀλίγον ἄερα καθάρωτερον ἀπὸ τὸν τῆς πόλεως καὶ διὰ τοῦτο ὀργανώνουν ἐκδρομὰς καὶ ἐξέρχονται εἰς τὸ ὑπαιθρον διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν καλύτερον.

Πολλοί, καὶ ἰδίως κατὰ τὸ θέρος, προτιμοῦν τὴν θάλασσαν. Ἐκεῖ δύνανται νὰ κολυμβήσουν νὰ κωπηλατήσουν, νὰ χαροῦν εἰς τὴν ἄμμον.

Ἄλλοι πάλιν ἀγαποῦν τὸ βουνὸ καὶ ἰδιαίτερος ἀγαποῦν νὰ ὀρειβατοῦν. Ἡ χώρα μας ἢ ὁποία εἶναι πλουσία εἰς φυσικὰς καλλονὰς, προσφέρεται διὰ τὴν ὀρειβασίαν καὶ διὰ φυσικὴν ζωὴν, τῆς ὁποίας τὰ ὀφέλη οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ. . .

#### Ἐγκλίσεις

343. Τί ὀνομάζομεν ἐγκλίσεις τοῦ ρήματος;

344. Πόσας καὶ ποίας ἐγκλίσεις ἔχουν τὰ ρήματα;

345. Πότε χρησιμοποιοῦμεν τὴν ὀριστικὴν καὶ πότε

τὴν ὑποτακτικὴν ἔγκλισιν; Σχηματίσατε τρεῖς προτάσεις με ἐκάστην τῶν δύο τούτων ἐγκλίσεων.

346. Τί φανερώνει ἡ εὐκτική καὶ τί ἡ προστακτικὴ ἔγκλισις; Γράψατε τρεῖς προτάσεις με ἐκάστην τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

347. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ εἶναι ἐγκλίσεις; Ἄν ὄχι τί εἶναι καὶ πῶς ὀνομάζει ἡ γραμματικὴ τοὺς δύο τούτους τύπους;

348. Χωρίσατε τὰ ρήματα τοῦ κατωτέρω κειμένου κατὰ ἐγκλίσεις καὶ γράψατε ἐπίσης τὰ ἀπαρέμφατα καὶ τὰς μετοχὰς ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸ κείμενον τοῦτο.

(Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, εἰσελθὼν εἰς τὸ λεωφορεῖον εἶδον νεαρόν τινα καπνίζοντα κάτωθι ἀκριβῶς τῆς πινακίδος «Ἀπαγορεύεται τὸ καπνίζειν»). Κατ' ἀρχὴν ἀπέφυγον νὰ κάμνω εἰς αὐτὸν τὴν παρατήρησιν διότι δὲν ἤθελον νὰ δημιουργήσω ἐπεισόδιον. Ἄλλ' οὗτος ἐξηκολούθη νὰ καπνίζῃ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα εἶχε καταστῆ ἀποπνικτικὴ.

— Εἶθε νὰ τὸ ἐννοήσῃ μόνος του, ἐσκέφθην. Ἄλλὰ δυστυχῶς ὁ ὀδηγὸς τοῦ αὐτοκινήτου ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ.

— Νεαρέ, σταμάτησε ἐπὶ τέλους νὰ καπνίζῃς. Σβῆσε τὸ τσιγάρο σου, εἶπεν ὠργισμένος. . . Καὶ ἔτσι ἀπηλλάγημεν ἀπὸ τοὺς ἐνοχλητικοὺς καπνοὺς.

#### Χρόνοι τοῦ ρήματος

349. Τί καλοῦμεν χρόνους τοῦ ρήματος;

350. Πόσοι καὶ ποῖοι εἶναι οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος;

351. Ποῖοι ἐκ τῶν χρόνων τῶν ρημάτων ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν, ποῖοι εἰς τὸ παρὸν καὶ ποῖοι εἰς τὸ μέλλον;

352. Πότε χρησιμοποιοῦμεν τὸν Παρατατικὸν καὶ πότε τὸν ἄοριστον χρόνον;

353. Τί φανερώνει ὁ παρακείμενος, τί ὁ Ὑπερσυντέλικος καὶ τί ὁ τετελεσμένος μέλλων;

354. Κάποιος συμμαθητὴς σας, ὁ ὁποῖος ἔφευγε γιὰ τὴν ἐξοχὴν, ἔγραψε εἰς ἓνα φίλον του τὸ κατωτέρω γράμμα. Ἀναγνωρίσατε εἰς ποῖον χρόνον εὐρίσκονται τὰ ρήματα τοῦ κειμένου:

Ἀγαπητέ μου φίλε,

Σὲ χαιρετῶ. Ἐπὶ τέλους ὁ πατέρας τελείωσε ὅλες τις ἐργασίες του καὶ ἔτσι δὲ δύο μέρες θὰ ἔχωμεν ἔλθει στὸ νησί. Δὲν φαντάζεσαι τὴν χαρὰν

μου. Δὲν βλέπω πότε θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ ἀνεβούμε στὸ πλοῖο. Ἔχω ἐτοιμάσει ὅλα μου τὰ πράγματα, ἀλλὰ ἔχομε νὰ ἐτοιμάσουμε πολλὰ ἀκόμη. Αὐριο ὅλη τὴν ἡμέρα θὰ δένω πακέτα καὶ ἡ μητέρα θὰ τακτοποιῇ τὶς βαλίτσες. Ἔχω ἐτοιμάσει, ξέρεις, καὶ πετονιές. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ψαρεύωμε ὅταν ἔλθω. Εἶχον ἐτοιμάσει καὶ μία μικρὴ βαλίτσα διὰ τὸ ψάρεμα ἀλλὰ, δὲν ξέρω πῶς τὴν ἔχασα. Πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἶχομεν ἐπιστρέψει ἀπὸ μίαν ἐκδρομὴν καὶ εἶχομεν καθίσει εἰς τὸ διάδρομον τοῦ σπιτιοῦ, ὅταν ἦλθεν ὁ ταχυδρόμος καὶ ἔφερε τὸ τελευταῖον σου γράμμα. Δὲν ξέρεις πόσο ἐγάρην πού ἔμαθα νέα σου. Μεθαύριο, ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔχῃς τελειώσει ὅλες σου τὶς δουλειές καὶ θὰ μὲ περιμένῃς στὸ λιμάνι. Ἄν δὲν πορλάβῃς ἐγὼ θὰ ἔχω κατεβάσει τὰ πράγματα στὴν ἀριστερὴ ἀποβάθρα καὶ θὰ σὲ περιμένω νὰ μὲ βοηθήσῃς λίγο. Τελειώνω τώρα τὸ γράμμα μου γιατί ἔχω παρατήσει ὅλες τὶς δουλειές γιὰ νὰ σοῦ γράψω.

Σὲ φιλῶ ὁ φίλος σου  
Γιῶργος

#### Αὐξησις τῶν ρημάτων

355. Πόσων εἰδῶν αὐξήσεις ἔχομεν;  
356. Τί ὀνομάζομεν συλλαβικὴν αὐξησιν;  
357. Σχηματίσατε τὸ ἀ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀορίστου τῶν ἐξῆς ρημάτων:

Τρέχω, παίζω, νοθεύω, ράπτω, σχίζω, πίπτω, ρίπτω, κλείω, παιδεύω, σπείρω, λύω, σπεύδω.

358. Τί ὀνομάζομεν χρονικὴν αὐξησιν; Ποῖα ρήματα λαμβάνουν ταύτην;

359. Γράψατε τὸ ἀ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀορίστου τῶν κάτωθι ρημάτων:

Ἀκούω, ἐτοιμάζω, ἐλπίζω, ἀλλάσσω, ὀδεύω, αἰχμαλωτίζω, οἰκίζω, αὐθαδιάζω, εὐθύνομαι.

360. Εἰς ποίους χρόνους ποιᾶς ἐγκλίσεως φυλάσσεται ἡ αὐξήσις;

361. Γράψατε τὸν παρατατικὸν τῶν κάτωθι ρημάτων καὶ ἀναφέρατε τί τὸ παράδοξον παρατηρεῖτε ὡς πρὸς τὴν αὐξήσιν των;

Ἔχω, ἐθίζω, ἐλίσσω, ἔλκω, ἔπομαι, ἔρω ἐργάζομαι, ἐκλύω.

362. Ποῦ θέτομεν τὴν αὐξήσιν εἰς τὰ σύνθετα ρήματα; Τί συμβαίνει, ἂν τὸ ρῆμα εἶναι σύνθετον μὲ τὰς προθέσεις πρὸ καὶ περὶ;

363. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἀόριστον εἰς τὸ α' ἑνικὸν πρόσωπον τῶν ἐξῆς ρημάτων:

Προγυμνάζω, ἀνταμείβω, συνομιλῶ, ἐξεγείρω, παρακινῶ, συγκρίνω, ἐμπλέκω, συμπράττω καθομολογῶ συναισθάνομαι, συμβαδίζω.

364. Ποῖα ρήματα λαμβάνουν αὐξήσιν διπλῆν, δηλαδή καὶ ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν;

365. Ποῖα σύνθετα ρήματα ἀντὶ ἐσωτερικῆς αὐξήσεως λαμβάνουν τοιαύτην εἰς τὴν ἀρχήν;

366. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον ἔχομεν θέσει ἐντὸς παρενθέσεων τὸ ρῆμα εἰς τὸν α' ἑνικ. πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸν χρόνον εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ τὸ μετατρέψετε.

«Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἄλφα συχνάκις (παρενοχλῶ παρατ. γ' πρόσ.) τοὺς κατοίκους τοῦ γειτονικοῦ χωρίου οἱ ὁποῖοι (ἐμπορεύομαι, παρατ. γ' πληθ. πρόσ.) εἰς τὸ ἰδικόν των χωρίον. (Ἀπαγορεύω, παρατ. γ' πληθ. πρόσ.) εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς (ἐμποδίζω, παρατ.) νὰ πωλοῦν τὰ ἐμπορεύματά των καὶ (προφασίζομαι παρατ. γ' πληθ. πρόσ.) ὅτι (πράττω, παρατ.) τοῦτο διότι ὁ τόπος ἦτο πτωχός.

Οἱ ἄλλοι (ἀμφισβητῶ, παρατ.) τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς τῆς δικαιολογίας καὶ ἔλεγον ὅτι μετὰ τὴν ἐνέργειάν των (προξενῶ, παρατατ.) εἰς αὐτοὺς μεγάλην ζημίαν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄλφα δὲν (ἀνέχομαι, παρατ.) ἄλλους νὰ ἐμπορεύωνται εἰς τὸ χωρίον των. Διὰ τοῦτο καὶ συχνάκις (συμπλέκομαι, παρατ.) μετ' ὅσους δὲν (συντομεύω, παρατ.) τὴν παραμονὴν των εἰς τὸ χωρίον των καὶ (προσπαθῶ, παρατ.) νὰ ἀποκομίσουν κέρδη ἐκ τοῦ ἐμπορίου. (Ἐχω, παρατ.) δίκαιον;

#### Ἄναδιπλασιασμός

367. Τί εἶναι ὁ ἀναδιπλασιασμός καὶ εἰς ποίους χρόνους ἀπαντᾶται;

368. Πόσων εἰδῶν ἀναδιπλασιασμὸν ἔχομεν; Ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον εἶδος ἀναδιπλασιασμοῦ τὸ ὁποῖον καλοῦμεν καὶ συλλαβικὸν ἀναδιπλασιασμόν.

369. Ποῖον εἶναι τὸ δεύτερον καὶ ποῖον τὸ τρίτον εἶδος τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ;

370. Σχηματίσατε βάσει τῶν σχετικῶν κανόνων τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ τὰς παθητικὰς μετοχὰς τῶν ἐξῆς ρημάτων: (παράδειγμα: γράφω—γεγραμμένος, κλείω—κεκλεισμένος κ. λ.π.).

Τρίβω, κρύπτω, ράπτω, χωρίζω, θάπτω, ρίπτω, σχίζω, αυξάνομαι, αναγνωρίζομαι, όργίζομαι, φθείρω, κτώμαι, σφάλλω, στρέφω, συγκρίνω, λύω.

**Βοηθητικά ρήματα και κλίσεις βαρυτόνων ρημάτων**

371. Διατι τὰ ρήματα έχω και είμαι τὰ ονομάζομεν βοηθητικά:

372. Ποία μόρια χρησιμοποιούμεν όταν σχηματίζομεν περιφραστικώς τούς χρόνους τών ρημάτων;

373. Κλίνατε τήν ευκτικήν του ένεστῶτος του ρ. έχω και γράψατε τί διαφέρει αύτη από τήν ύποτακτικήν άφ' ένός και τήν όριστικήν του ίδιου χρόνου, άφ' έτέρου.

374. Αντικαταστήσατε εις όλας τās έγκλίσεις του ένεστῶτος (όριστ., Υποτ., Ευκτ. κλπ.) τούς τύπους έχετε, έχουν.

(Υπόδειγμα αντικαταστάσεως : Όριστ. έχετε, Υποτ. να έχητε, Ευκτ. είθε να έχητε, Προστ. έχετε, Απαρ. έχειν, Μετοχή έχων.

Καίτοι τὸ άπαρέμφατον και ή μετοχή δέν είναι έγκλίσεις έν τούτοις τὰ περιλαμβάνομεν πάντοτε εις τās αντικαταστάσεις, δια να τὰ μανθάωμεν].

375. Αντικαταστήσατε εις όλας τās έγκλίσεις του ένεστῶτος τούς τύπους, είσαι, είναι.

Σημ. "Όταν κάμνωμεν αντικατάστασιν, αντικαθιστώμεν τόν τύπον του ρήματος που μās έχουν δώσει, είτε εις όλας τās έγκλίσεις του χρόνου που εύρίσκεται ο τύπος (έγκλιτική αντικατάστασις), είτε εις όλους τούς χρόνους τής έγκλίσεως του τύπου που μās έδωσαν. (Χρονική αντικατάστασις). Παραδείγματα :

Αντικαταστήσατε έγκλιτικώς και χρονικώς τόν τύπον : παιδεύουσι.

**α) Έγκλιτική αντικατάστασις**

Ό τύπος «παιδεύουσι» είναι χρόνου ένεστῶτος. Τόν ίδιον τύπον, λοιπόν, αντικαθιστώμεν εις όλας τās έγκλίσεις του ένεστῶτος εις τὸ ίδιον πρόσωπον (γ' πληθ.) ήτοι :

Όριστ. παιδεύουσι, Υποτ. να παιδεύωσι, Ευκτ. είθε να παιδεύωσι, Προστακτ. άς παιδεύωσι, Απαρ. παιδεύειν, Μετοχή παιδεύων.

**β) Χρονική αντικατάστασις**

Ό τύπος «παιδεύουσι» είναι γ' πληθ. πρόσωπον του ένεστῶτος

τῆς ὀριστικῆς. Τὸ ἴδιον πρόσωπον, λοιπὸν ἀντικαθιστῶμεν εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τῆς ὀριστικῆς· δηλαδή :

Ἔνεστ. παιδεύουσι, Παρατ. ἐπαίδευσαν, Μελλ. διαρκῆς θὰ παδεύωσι, Μελλ. στιγμιαῖος θὰ παιδεύσωσι, Ἄορ. ἐπαίδευσαν, Παρακ. ἔχωσι παιδεύσει, Ὑπερσ. εἶχον παιδεύσει, Τετελ. μελλ. θὰ ἔχωσι παιδεύσει.

376. Διὰ τὰ ἐφαρμόσετε τὰ ὅσα ἀνεπτύξαμεν εἰς τὴν σημείωσιν προηγουμένως, ἀντικαταστήσατε χρονικῶς καὶ ἐγκλιτικῶς τοὺς τύπους :

διέλυσας, θὰ ἔχω διαλύσει, θεραπεύετε.

377. Ποῖα ῥήματα ὀνομάζομεν βαρύτερα ; Ἀναφέρατε τρία παραδείγματα βαρυτόνων ῥημάτων.

378. Ποῖοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς δὲν ἔχουν ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν, προστακτικὴν, ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν ;

379. Ποῖοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς δὲν ἔχουν ὑποτακτικὴν εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν.

380. Γράψατε τὰ ἀπαρέμφατα καὶ τὰς μετοχὰς ὅλων τῶν χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ῥήματος θεραπεύω.

381. Κλίνατε τὰς προστακτικὰς τοῦ ἐνεστῶτος, ἀορίστου καὶ παρακειμένου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ρ. καταλύω.

382. Κλίνατε τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν τετελεσμένον Μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ρ. προφητεύω.

383. Κλίνατε τὸν Μέλλοντα στιγμιαῖον καὶ Μέλλοντα διαρκῆ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ρ. παιδεύω.

384. Ἀντικαταστήσατε χρονικῶς καὶ ἐγκλιτικῶς εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν τοὺς τύπους :

385. Τοποθετήσατε τὰ ῥήματα τοῦ κατωτέρω κειμένου εἰς τὸν χρόνον τὸν ὁποῖον ἐντὸς τῆς παρενθέσεως καὶ παρὰ πλεύρως τοῦ ῥήματος ἀναφέρομεν.

Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, (προφητεύω, παρατ. ὀριστ.) τὸν ἐθνικὸν μας ἀγῶνα τοῦ 1921. Καὶ πράγματι μετὰ 30 περίπου ἔτη, οἱ Ἕλληνες (ἀρχίζω ἄορ. ὀριστ.) νὰ (πιστεύω ἐνεστ. Ὑποτ.) ὅτι ἦτο πλέον καιρὸς νὰ (καταλύω Ἄορ. Ὑποτ.) τὴν Τουρκικὴν τυραννίαν. (Ἀρχίζω, ὑπερσ.) νὰ ἀγανακτοῦν μὲ τὰς βιαιοπραγίας τῶν κατακτητῶν καὶ (διαπιστώνω,

Ἐνεστ. Ὑποτακ.) ὅτι (εἶμαι, παρατ.) μὲν ὀλίγοι, ἀλλὰ (ἔχω, Παρατ.) τὸ δίκαιον μὲ τὸ μέρος των.

— (Καταλύω, Προστακτ. Ἄορ.) τὴν τυραννίαν ! Διεκήρυξεν ὁ Παλιῶν Πατρῶν Γερμανὸς εἰς τὴν Ἀγίαν Λαύραν. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον χρόνον ὅταν σεῖς γενναῖοι πολεμισταί, (διαλύω τετελ. Μέλ.) τὰς ἐχθρικές στρατίας, ὀλόκληρος ἡ πατρίς (εἶμαι Μέλ.) δική μας καὶ τότε (δημιουργῶ Μέλ. Στγμ.) ὅλοι μαζί τὸ νέον ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον Ἑλληνικὸν κράτος ! . . .

386. Σχηματίσατε τὴν ὑποτακτικὴν ὅλων τῶν χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ ρήματος προφητεύω.

#### Μέση φωνή

387. Ἡ μέση φωνὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν παθητικὴν φωνήν ; Καὶ ποῦ διαφέρει ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην ;

388. Κλίνατε τὸν Ἐνεστῶτα, τὸν Παρατατικὸν καὶ τοὺς Μέλλοντας Στιγμαῖον καὶ Διαρκῆ τῆς ὀριστικῆς τοῦ ρήματος ἐλκύομαι.

389. Ἀντικαταστήσατε χρονικῶς καὶ ἐγκλιτικῶς τοὺς τύπους, φωνεύεσθε, φυτεύονται.

390. Ἀναγνωρίσατε τοὺς ἐξῆς τύπους :

νὰ διαλυθῶμεν, θὰ διαλυθῶμεν, διελύεσθε, διαλυθῆτε, διαλελυμένον, ἦτο διαλελυμένη, θὰ ἔχωσι διαλυθῆ, ἄς ἔχωσι διαλυθῆ.

391. Κλίνατε εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τὸν παθητ. ἀόριστον τοῦ ρ. θεραπεύομαι.

392. Γράψατε καὶ κλίνατε τὴν ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν, προστακτικὴν, Ἀπαρέμφατον καὶ Μετοχὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ρ. παιδεύομαι.

393. Κλίνατε τὸν Ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν Τετελ. Μέλλοντα τῶν ρημάτων : προσελκύομαι καὶ ἐκπαιδεύομαι.

394. Πῶς σχηματίζεται ἡ εὐκτικὴ τοῦ Ἐνεστῶτος καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἀορίστου τῆς Μέσης φωνῆς τοῦ ρήματος παύομαι ;

395. Σχηματίσατε ἐπίσης τὴν εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ παρακειμένου τοῦ ρήματος παύομαι.

## Συμφωνόληκτα ρήματα

396. Εἰς τί μετατρέπεται ὁ οὐρανισκόφωνος χαρακτήρ κ, γ, χ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων ρημάτων ;

- α) Ὄταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ σ ;  
 β) Ὄταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ θ ;  
 γ) Ὄταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ μ ;

397. Τί μεταβολὴν παρατηρεῖτε εἰς τὸ θέμα τῶν ρημάτων πλέκω καὶ βρέχω κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀορ. β', παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού τῆς ὀριστικῆς ;

398. Σχηματίσατε τὸν ἀόριστον, τὸν παρακείμενον καὶ τὸν Τετελ. Μέλλοντα τῶν ρημάτων : διατάσσω, διώκω, πλέκομαι, βρέχομαι, φυλάττω, πλήττομαι.

399. Εἰς τί μετατρέπεται ὁ χειλοφόωνος χαρακτήρ π, β, φ τῶν χειλοφωνολήκτων ρημάτων ;

- α) Ὄταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ σ ;  
 β) Ὄταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ θ ;  
 γ) Ὄταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ μ ;

Γράψατε παραδείγματα μὲ χειλοφωνόληκτα ρήματα.

400. Σχηματίσατε τὸν ἀόριστον καὶ τὸν τετελ. Μέλλοντα τῶν ρημάτων.

Περιγράφω, διαγράφω, διατρέφομαι, διαστρέφομαι, ἐπιτρέπω, κλέπτω, διατρίβω.

401. Εἰς τί μετατρέπεται ὁ ὀδοντόφωνος χαρακτήρ τ, δ, θ, τῶν ὀδοντοφωνολήκτων ρημάτων ;

- α) Πρὸ τοῦ σ ;  
 β) Πρὸ τοῦ θ ;  
 γ) Πρὸ τοῦ μ ;

402. Σχηματίσατε τὸν ἀόριστον καὶ τὸν παρακείμενον τῶν ἐξῆς ὀδοντοφωνολήκτων ρημάτων.

ἀθροίζω νομίζω, πείθομαι, ἀρπάζω.

403. Σχηματίσατε τὸν ἀόριστον τῶν ρημάτων στέλλω καὶ φθείρω καὶ γράψατε τί μεταβολὴν παρατηρήσατε εἰς τὸ θέμα τῶν ρημάτων τούτων εἰς τὸν ἀόριστον.

403. Πῶς σχηματίζεται ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος τῶν ἐρρινολήκτων ρημάτων (π.χ. ὑφαίνω, μένω, ξηραίνω) ; Σχηματίσατε τοὺς ἀορίστους τῶν τριῶν αὐτῶν ρημάτων.

Ἄοριστος δεύτερος — Ἐνεργητ. Ἄοριστος β'

404. Ποίων χρόνων τὰς καταλήξεις δανείζεται ὁ ἀόριστος β' εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ;

405. Ἀντικαταστήσατε εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ἀορ. β', τοὺς ἐξῆς τύπους.

ἐτύχομεν, εἶδον, ἔφυγε, ἔλαβες.

406. Κλίνατε τὴν προστακτικὴν τοῦ ἀορ. β' τῶν ρημάτων :

Πάσχω (ἐπάσχω) εὐρίσκω (εὔρον) Βάλλω (ἐβαλον).

407. Ποῖον εἶναι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἀορ. β' τῶν ρημάτων.

τυγχάνω, βλέπω, ἔρχομαι, λαμβάνω, βάλλω.

408. Ποῖα ρήματα εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορ. β' τονίζονται κατ' ἐξαιρέσιν εἰς τὴν λήγουςαν ;

Παθητικὸς Ἄοριστος β'.

409. Ποῖαι εἶναι αἱ καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς τοῦ παθητ. ἀορ. β' ;

410. Ποῖος εἶναι ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τῶν ρημάτων : τρέπομαι, στρέφομαι ;

411. Γράψατε τὴν προστακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορ. β' τῶν ρημάτων.

γράφομαι (ἐγράφην), φθείρομαι (ἐφθάρην), δέρομαι (ἐδάρην), στρέφομαι (ἐστράφην), σπείρομαι (ἐσπάρην).

412. Ἀντικαταστήσατε εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ παθητικοῦ ἀορ. β' τοὺς τύπους : ἐδάρησαν, ἐγράφητε, ἐσπάρης.

413. Ἀναγνωρίσατε ὅλους τοὺς τύπους ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἀορ. β' ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον.

Οἱ Πέρσαι εἰς τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος πολλά ἔπαθον. Ἦλθον ἀπὸ τὰ βάρη τῆς Ἀσίας διὰ νὰ ὑποδουλώσουν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἐπλανήθησαν ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμόν των αὐτόν.

Κατελθόντες ἀπὸ τὸν Βορρᾶν, ἐστρατοπέδευσαν εἰς Μαραθῶνα, διότι εὔρον τὸν τόπον ἐκεῖνον κατάλληλον διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐπιδρομῆς των ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ Ἀθηναῖοι ὅταν ἔμαθον τὸ γεγονός ἤρρισαν ταχέως νὰ προετοιμάζονται διὰ τὴν μάχην. Ἐλαβεν ἕκαστος τὴν πανοπλίαν του, καὶ ὑπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν τοῦ Μιλτιάδου ἐπορεύθησαν εἰς Μαραθῶνα καὶ ἐντὸς ὀλίγου εἶχον παραταχθῆ εἰς θέσιν μάχης. Πρῶτοι ἔβαλον οἱ Πέρσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἀμέσως κατόπιν ἐστράφησαν ἐναντίον των, ἐπεκτείνοντες τὰ δύο ἄκρα τῆς παρατάξεως. Καὶ ἡ μάχη ἤρρισεν. Ὑστερα ἀπὸ πολύωρον πάλην τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα διελύθη οἱ Πέρσαι διεσπάρησαν καὶ ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν, καταφυγόντες εἰς τὰ πλοῖα των. Οἱ Ἕλληνες εἶχον ἐπιτύχει περίλαμπρον νίκην ἐναντίον τῶν βαρβάρων. . .

#### Συνηρημένα ῥήματα — Κλίσις αὐτῶν

414. Εἰς πόσας καὶ ποίας τάξεις διαιροῦνται τὰ συνηρημένα ῥήματα ;

415. Πῶς ἀλλιῶς ὀνομάζομεν τὰ συνηρημένα ῥήματα καὶ διατί ;

416. Ἀναγνωρίσατε τὰ συνηρημένα ῥήματα τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον.

Αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ πόλεις, συχνὰ ἐφιλονίκουν μεταξύ των καὶ ἰδίως αἱ δύο μεγάλαι πόλεις, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη. Τὴν μεγαλυτέραν σύγκρουσιν μεταξύ τῶν δύο ἀποτελεῖ ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Τὰς Ἀθῆνας τότε ἐκυβέρνην ὁ Περικλῆς, ὅστις ἠγάπα καὶ ἐνδιέφερετο διὰ τὴν πόλιν. Ὁ πόλεμος ὅστις ἤρρισεν τὸ 431 π. Χ. διαρκεῖ μέχρι τοῦ 404 π. Χ. καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ οἱ ἐμπόλεμοι, οἵτινες ἐμισοῦντο ἀγρίως μεταξύ των, διέπραξαν μεγάλας καταστροφάς, ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἠρήμουν ὁ εἰς τὰ ἐδάφη τοῦ ἄλλου. Ὑστερα ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας ὁ πόλεμος λήγει μὲ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν νίκην τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ἐν τέλει κυριαρχοῦν καὶ ἐπιβάλλουν βαρεῖς ὅρους εἰς τοὺς ἡττημένους. . .

416. Οἱ λοιποὶ χρόνοι τῶν συνηρημένων ῥημάτων, ἐκτὸς τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, πῶς σχηματίζονται ;

## Συνηρημένα εις -αω

417. Εἰς τί συναιρεῖται ὁ χαρακτήρ -α- τῶν εἰς -αω συνηρημένων ὅταν :

- |                              |                             |
|------------------------------|-----------------------------|
| α) Εὐρεθῆ πρὸ τοῦ ε ;        | δ) "Όταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ ε ; |
| β) Εὐρεθῆ πρὸ τοῦ η ;        | ε) "Όταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ ο ; |
| γ) Εὐρεθῆ πρὸ τοῦ υ ;        | ς) "Όταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ ω ; |
| ζ) "Όταν εὐρεθῆ πρὸ τοῦ ου ; |                             |

418. Συναιρέσατε τοὺς κατωτέρω τύπους.

νά κυβερνά-η	ἐκυβερνά-ετε
ἐκυβέρνα-ον	εἶθε νά κυβερνά-ωμεν
κυβερνά-εις	κυβερνά-ουσι
νά κυβερνά-ητε	νά κυβερνά-ωσι

419. Ἀντιθέτως γράψατε τοὺς ἀσυναιρέτους τύπους τῶν ἐξῆς (ρ. φοιτάω-ῶ).

φοίτα, ἡ φοιτῶσα, φοιτᾶν  
φοιτάτε, ἐφοίτων, ἐφοίτας,  
εἶθε νά φοιτῶσι, νά φοιτῶσι, ἄς φοιτᾶ.

430. Κλίνατε τὴν ὀριστικὴν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τῶν ρημάτων : γελᾶω-ῶ καὶ ἀγαπάω-ῶ.

421. Ἀναγνωρίσατε καὶ συναιρέσατε τοὺς κατωτέρω τύπους. (ρ. θεάομαι-ῶμαι).

θεα-όμεθα	θεα-όμενος
ἐθεά-οντο	εἶθε νά θεά-ωνται
θεά-εσθαι	νά θεά-ηται
θεά-εσθε	ἐθεά-εσο

422. Ἀντικαταστήσατε εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοὺς τύπους :

ὀρμᾶς, νικᾶτε, ἐρωτῶνται, ἐρωτῶμαι.

423. Κλίνατε εἰς τὸν παρατατικὸν τὰ κάτωθι ρήματα :

σιωπῶ, μελετῶ, πηδῶ.

424. Θέσατε τὰ ἐντὸς παρενθέσεως ρήματα εἰς τὸν χρόνον καὶ τὸ πρόσωπον πού πρέπει.

Ἐφέτος, εἰς τὴν τετάρτην τάξιν τοῦ σχολείου μας (φοιτῶ) 30 μαθηταί. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν (ἀγαπῶ) τὰ μαθήματα, μερικοὶ ὅμως δὲν (μελετῶ) καθόλου. Αὐτοὺς ὁ διδάσκαλος δὲν τοὺς (ἐκτιμῶ) διόλου. Ὁ Ἄνδρέας δὲν (μελετῶ) διότι (ἀγαπῶ) πολὺ τὰ παιχνίδια. Συνήθως (γελῶ) τὴν ὥρα τοῦ μαθήματος καὶ ὅταν (ἐρωτῶμαι) ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ποτὲ δὲν (ἀπαντῶ). Εἶναι ἡ μόνη στιγμή τοῦ ὁ Ἄνδρέας (σιωπῶ). "Ὀλην τὴν ὑπόλοιπον ὥραν ὁμιλεῖ. Μόλις σημάνῃ διάλειμμα, πρῶτος (ὄρμῶ) ἔξω ἀπὸ τὴν τάξιν καὶ ἀρχίζει νὰ (πηδῶ) ἀπὸ τὴν χαρὰν του, διότι ἐτελείωσε τὸ μάθημα. "Ὀλοὶ ὅμως τότε τοῦ λέγουν ὅτι καλύτερον θὰ ἦτο νὰ (νικῶ) τοὺς συμμαθητάς του εἰς τὰ μαθήματα καὶ ὄχι εἰς τὰ παιχνίδια. Αὐτὸ ἔχει μεγαλύτεραν ἀξίαν. . .

#### Συνηρημένα εἰς -εω

425. Ποῖον εἶναι τὸ θέμα τῶν ρημάτων ποιῶ, τελῶ, ὁμολογῶ, ἐπαινῶ.

426. Πῶς συναϊρεῖται ὁ χαρακτήρ ε τῶν εἰς -εω συνηρημένων ρημάτων ;

- α) "Ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τοῦ ε ;  
 β) "Ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τοῦ ο ;  
 γ) "Ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τοῦ ω ;  
 δ) "Ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τοῦ η ;

427. Συναϊρέσατε τοὺς κάτωθι τύπους.

θρηνέ-ομεν,	θρηνέ-ουσα,	εἶθε νὰ θρηνέ-ητε
ἐθρηνέ-ετε	νὰ θρηνέωσι	ἐθρήνε-ον
ἐθρήνε-ες,	θρηνέ-ει,	θρηνέ-ειν.

428. Γράψατε τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστώτος τῶν ἐξῆς ρημάτων :

μισῶ, ὀδηγῶ, παιλῶ.

429. Κλίνατε εἰς τὸν παρατατικὸν τὰ ἐξῆς ρήματα :

καλλιεργῶ, χορηγῶ, χειροτονῶ, ἀδικῶ.

430. Εἰς τί μετατρέπεται ὁ χαρακτήρ ε τῶν εἰς -εω συνηρημένων ρημάτων, ὅταν ἀκολουθῇ κατάληξις ἀρχίζουσα ἀπὸ σύμφωνον ; Ποῖα ρήματα ἐξαιροῦνται ;

432. Συναϊρέσατε καὶ τεχνολογήσατε τοὺς κατωτέρω τύπους :

Παρακαλέ-εσθαι, παρακαλε-όμενος, παρακαλέ-ωνται, παρακαλε-όμεν, παρεκαλέ-ετο, παρακαλέ-εσθε, παρακαλέ-ησθε.

433. Ἀντικαταστήσατε εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοὺς ἐξῆς τύπους :

- α) ὠφελεῖσθε, ἐτυραννεῖτο, καλεῖσαι.  
β) ὀρμοῦμεν, ἀφαιρεῖς, νὰ ἐπαινῶσι.

434. Θέσατε τὰ ρήματα τοῦ κατωτέρω κειμένου εἰς τὸν χρόνον καὶ τὸ πρόσωπον ποῦ πρέπει :

Ἡ γεωργία, ὅπως ἄλλως τε ὅλοι (ὁμολογῶ), (ἀποτελῶ) σημαντικὸν παράγοντα διὰ τὴν εὐημερίαν ἐνὸς λαοῦ. Ἡ παραμέλησις αὐτῆς (ὀδηγῶ) συνήθως εἰς μεγάλας οἰκονομικὰς ἀνωμαλίας. Ὅταν (παραμελοῦμαι) ἡ γεωργία, ἢ ἐσοδεῖα εἶναι μικρὰ καὶ κακῆς ποιότητος καὶ δὲν (ἄρκῶ) διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν μας. Τὰ προϊόντα τὰ ὅποια (πωλοῦμαι) εἶναι ἀκριβὰ, λόγῳ τῆς μεγάλης ἐλλείψεως, καὶ οὐδεὶς (εὐχαριστοῦμαι) ἀπὸ τὴν ποιότητά των. Διὰ τοῦτο, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ (χορηγοῦμαι) εἰς τοὺς ἀγρότας πᾶσα εὐκολία καὶ συμπαράστασις, ἵνα δύνανται οὔτοι νὰ (καλλιεργῶ) ἀποδοτικῶς τὴν γῆν. Ὅλοι (ὠφελοῦμαι) ἀπὸ τὴν πρό-οδον τῆς γεωργίας, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ (ἐπαινῶ) πᾶσαν ἐνέργειαν ἢ ὅποια ἀποβλέπει εἰς τὴν βελτίωσιν της.

#### Συνηρημένα εἰς -οω

435. Ποῖον εἶναι τὸ θέμα τῶν ρημάτων ζημιῶ, βεβαιῶ, ὑποχρεοῦμαι.

435. Εἰς τί συναιρεῖται ὁ χαρακτήρ ο τῶν εἰς -οω ρημάτων ὅταν εὐρίσκεται.

- |                 |                  |
|-----------------|------------------|
| α) Πρὸ τοῦ ε ;  | δ) Πρὸ τοῦ η ;   |
| β) Πρὸ τοῦ ο ;  | ε) Πρὸ τοῦ ω ;   |
| γ) Πρὸ τοῦ ει ; | ς') Πρὸ τοῦ ου ; |

436. Συναιρέσατε τοὺς ἐξῆς τύπους.

σημειό-ει, νὰ σημειό-ητε, σημει-όειν σημειο-ουσι, ἄς σημειό-ωσι σημειό-ουσα, ἐσημειο-ον, ἐσημειό-ετε, ἐσημειό-ες.

437. Κλίνατε εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὴν ὑποτακτικὴν τὰ κατωτέρω ρήματα καὶ γράψατε εἰς ποῖα πρόσωπα διαφέρει ἡ ὑποτακτικὴ ἀπὸ τὴν ὀριστικὴν.

συμμορφῶ, ἐκμισθῶ, πληρῶ.

438. Κλίνετε εἰς τὸν παρατατικὸν τὰ ρήματα τῆς προηγούμενης ἀσκήσεως.

439. Ἀντικαταστήσατε εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τῆς ὀριστικῆς, τοὺς ἐξῆς τύπους.

νὰ φανερωῶσιν, φανεροῦ, διορθοῖς, ἐρημοῦτε.

440. Κλίνετε τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τῶν ἐξῆς ρημάτων.

μαστιγῶ, βεβαιῶ, ἀξιῶ.

441. Συναιρέσατε καὶ τεχνολογήσατε τοὺς κατωτέρω τύπους.

νὰ δηλο-ώμεθα, ἐκαρπό-οντο, καρπό-εσθαι καρπό-εσθε, καρπο-όμενος, ἄς καρπό-ησθε.

442. Κλίνετε τὴν ὀριστικὴν καὶ ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τῶν ἐξῆς ρημάτων.

ὑποδουλῶ, ζημιῶ, φανερωῶ.

443. Κλίνετε ἐπίσης τὸν παρατατικὸν τῶν ρημάτων τῆς προηγούμενης ἀσκήσεως.

444. Γενικὴ ἀσκήσις ἐπὶ τῶν συνηρημένων. Εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον.

α) Θέσατε εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον καὶ πρόσωπον τὰ ἐντὸς παρενθέσεως ρήματα.

β) Χωρίσατε τὰ ρήματα ταῦτα ἀναλόγως τῆς τάξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν (π.χ. εἰς -αω, -εω κ.λ.π.).

Πάντες (εὐτυχῶ) εἰς μίαν χώραν, ὅταν αὐτὴν (κυβερνῶ) τὸ δίκαιον. Ὁ σεβασμὸς εἰς τοὺς νόμους καὶ ἡ διαφύλαξις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων (ἀποτελῶ) δύο ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις, διὰ τὴν πρόοδον μιᾶς κοινωνίας. "Ὅταν εἰς ἓν κράτος βασιλεύει ἡ δικαιοσύνη οἱ δίκαιοι (ἐπαινοῦμαι) καὶ οἱ κακοὶ (τιμωροῦμαι), οἱ ἄνθρωποι (φιλο-νικῶ) ὀλιγώτερον καὶ (συμμορφῶ) καλύτερον πρὸς τοὺς νόμους. "Ὅταν μίαν χώραν τὴν (διοικῶ) τὸ δίκαιον, οὐδεὶς (ζημιῶμαι), ἡ κοινωνία (σημειῶ) ἀλματώδη ἠθικὴν πρόοδον καὶ (ἐδραιοῦμαι) ἡ πίστις πρὸς τὸ κράτος. (Ἐρωτῶ) τὸν μέγαν φιλόσοφον Σωκράτην, τί εἶναι προτιμότερον νὰ (ἀδικῶ) τις ἢ νὰ (ἀδικοῦμαι) καὶ ἀπήντησεν «Οἱ πολῖται καλύτερον εἶναι νὰ (ἀδικοῦμαι) παρὰ νὰ (ἀδικῶ)». "Ὅλοι (καρποῦμαι)

τὰ ἀγαθὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ ὅλοι (ὠφελοῦμαι) ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν τῆς, τὴν ὁποίαν ἔχουν δικαίωμα οἱ πολῖται νὰ (ἀξιῶ).

Ἐπαρέμφατον — Μετοχή

445. Ποῖος τύπος τοῦ ῥήματος ἔχει τὴν σημασίαν τῶν οὐσιαστικῶν ;

446. Πῶς ἀλλιῶς ὀνομάζομεν τὰ ἀπαρέμφατα καὶ γιατί;

446. Τί γράφουν αἱ δύο ἀπαγορευτικῆς πινακίδες ποὺ ὑπάρχουν συνήθως εἰς τὰ τρόλεϋ καὶ τὰ λεωφορεῖα ;

447. Σχηματίσατε τὸ ἀπαρέμφατον τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Βασιλεύω, καταλύομαι, θεραπεύομαι, τρώγω, πιστεύω, σιωπῶ, προσπαθῶ, παίζω, ἀγγέλλω, βεβαιῶ, φιλονικῶ, ὑποχρεοῦμαι, θεῶμαι τιμωροῦμαι, ἱππεύω.

448. Διατί τὰς μετοχὰς τὰς ὀνομάζομεν μετοχὰς ; Πῶς ἀλλιῶς καλοῦνται αὗται ;

449. Νὰ εὑρετε πόσαι μετοχαὶ ὑπάρχουν εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον, καὶ νὰ ἀναγνωρίσετε ποίων ῥημάτων μετοχαὶ εἶναι ;

Ἡ πατρίς τιμᾷ τοὺς πίπτοντας εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης καὶ τοὺς ὑπερασπίζοντας αὐτήν. Οἱ πολεμήσαντες διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ φονευθέντες δι' αὐτήν πρέπει νὰ ἀποτελοῦν διὰ τοὺς νεωτέρους λαμπρὸν παράδειγμα. Ἀπέθανον προστατεύοντες ἀνώτερα ἰδανικά, ἐπιθυμοῦντες νὰ κληροδοτήσουν εἰς τοὺς νεώτερους τὴν ἀγάπην διὰ τὴν ἰδέαν. . .

450. Μὲ ποῖον ἄλλο μέρος τοῦ λόγου ὁμοιάζουν αἱ μετοχαὶ ;

451. Ποῖαι μετοχαὶ κλίνονται ὡς τὰ ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως καὶ ποῖαι ὅπως τὰ ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως ; Ἀναφέρατε παραδείγματα.

452. Τονίσατε τὰς κατωτέρω μετοχὰς καὶ γράψατε διατί τὰς τονίσατε ἔτσι.

Ἡ φονευθεῖσα, ἡ λυθεῖσα, ἡ ἀξιουσα, ἡ μελετωσα, ἡ θεραπευθεῖσα, ἡ θρηνοῦσα.

453. Κλίνατε καὶ εἰς τὰ τρία γένη τὰς ἐξῆς μετοχὰς.

α) Ὁ ἀναλυόμενος-η-ον  
Ὁ παίζων-ουσα-ον.

β) Ὁ ἀγαπῶν-ῶσα-ῶν  
Ὁ τιμωρῶν-οὔσα-οὔν.

454. Κλίνατε ἐπίσης τὰς μετοχάς.

- α) Ὁ πορευθεῖς-εῖσα-ἐν  
ὁ γράψας-ασα-αν
- β) Ὁ διορθῶν-οὔσα-οῦν  
Ὁ τρέχων-ουσα-ον.

455. Θέσατε εἰς τὸν πληθυντικὸν τὰς ἀκολουθούς προτάσεις :

Ὁ μελετῶν μαθητὴς προοδεύει, ἐνῶ ὁ ἀμελῶν ὄχι.

Ὁ συγγράψας τὴν μελέτην εἶναι καθηγητής.

Τὸν συγγράψαντα συνεχάρησαν οἱ ἄλλοι καθηγηταί.

Οἱ δύο γέροντες ἐφίλουσαν τὸν ἀφιχθέντα υἱὸν των.

Ὅλοι ἐβοήθησαν τὴν πωλοῦσαν τὰ ἄνθη γραῖαν.

Ὁ δήμαρχος συνεχάρη τὸν πρωτεύσαντα ἀθλητήν.

Ὅλοι ἐθαύμαζον τὸ πληροῦν τοῦς ὄρους ὑγιεινῆς κτίριον.

Κυβερνῶν καὶ κυβερνούμενος πρέπει νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς νόμους.

Ὁ δικαστὴς ἠρώτησεν τὸν ὑποχρεούμενον νὰ ἀπαντήσῃ μάρτυρα.

Οὐδεὶς ἐξετίμα τὸν διαρκῶς φιλονικοῦντα μαθητήν.

### ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

456. Πόσων εἰδῶν προθέσεις ἔχομεν ;

457. Νὰ εὑρετε τὰς προθέσεις εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον καὶ νὰ χωρίσητε αὐτὰς εἰς δύο στήλας ἀναλόγως τῆς κατηγορίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν.

Ἐσυναδεύθησαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου μέχρι τοῦ σταθμοῦ. Ἐπρόκειτο νὰ μεταβῶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ διὰ πρώτην φοράν ἀπεχωριζόμενη τὴν οἰκογένειάν μου. Τὸ τραῖνον θὰ ἀνεχώρει ἐκ τοῦ σταθμοῦ περὶ τὴν ὀγδόην βραδυνὴν καὶ ἡ ὥρα ἦτο ἀκόμη ἐπτά. Πλὴν τοῦ πατρὸς μου εἶχεν ἔλθει εἰς τὸν σταθμὸν καὶ εἷς φίλος μου μετὰ τῆς συζύγου του ὁ ὁποῖος παρ' ὅλον ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ συνεταξίδευε ἦτο ἄνευ ἀποσκευῶν. Τοῦτο μου ἐπροξένησεν κατάπληξιν καὶ τὸν ἠρώτησα.

— Τὰς ἔχω στείλει πρὸ καιροῦ μου εἶπε. Εἶναι πολὺ κουραστικὸν ξέρεις, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου νὰ ἔχῃς σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀνησυχίαν διὰ τὰς ἀποσκευάς. Ἐν τέλει ἡ ἀμαξοστοιχία μας κατέφθασεν. Εἰς τὸ πρῶτον βαγόνι ὑπῆρχεν μία πινακὶς ποῦ ἔγραφεν «Ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς Παρισίους». Ἦτο ὥρα πλέον. Ἐφύγομεν ἀπὸ τὸ μικρὸν καφενεῖον τοῦ σταθμοῦ καὶ ἔνεκα τοῦ ὅτι ἡ ὥρα εἶχεν παρέλθει ἐπροχωρήσαμεν ταχέως πρὸς τὴν ἀμαξοστοιχίαν. Ἐκεῖ ἀπεχαιρέτησα τὸν πατέρα χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ εἶπω μίαν λέξιν. Ἦμην τόσο συγκινημένος. . . Ἀνήλθομεν ἐπὶ τοῦ τραίνου, τὸ ὁποῖον ἀντὶ ἄλλου ἀποχαιρετισμοῦ, ἐσφύριζεν μὴ δύο φορές καὶ ἐξεκίνησεν ἀμέσως... Ἦτο τὸ πρῶτον ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ταξείδιόν μου. . .

458. Εἰς τὸ κείμενον τῆς προηγουμένης ἀσκήσεως ὑπάρχουν ὅλαι αἱ κύριαι προθέσεις, πλὴν δύο καὶ ὅλαι αἱ καταχρηστικαὶ πλὴν μιᾶς. Δύνασθε νὰ εὑρετε ποῖαι εἶναι αἱ προθέσεις ποὺ λείπουν ;

459. Εἰς τὸ κείμενον ἐπίσης τῆς ἀσκήσεως 457, ὑπάρχουν 14 ῥήματα τὰ ὅποια ἔχουν ὡς πρῶτον συνθετικὸν πρόθεσιν. Δύνασθε νὰ εὑρετε ποῖα εἶναι ;

460. Μετατρέψατε εἰς σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν συν τὰ ἐξῆς ῥήματα.

Πίπτω, βαδίζω, φέρω, κινῶ, κρίνω, γράφω, χίρω, λέγω, ρέω, μετέχω, σωρεύω, ζητῶ, στέλλω.

461. Μετατρέψατε εἰς σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν ἐν τὰ ἐξῆς ῥήματα.

Γράφω, καθίσταμαι, χαράσσω, βαίνω, πνέω, μένω, βάλλω, παίζω.

## ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

462. Τὸ ἐπίρρημα τί εἶναι κλιτὸν ἢ ἀκλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ; Ἐνθυμηθῆτε ποῖα εἶναι τὰ ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου ;

463. Ἀναγνωρίσατε ὅσα ἐπιρρήματα ὑπάρχουν εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον καὶ χωρίσατε αὐτὰ κατὰ κατηγορίας ἀναλόγως τῆς σημασίας των.

Ποτὲ ἄλλοτε ἡ κυκλοφορία δὲν παρουσίαζεν τόσον πολλὰ προβλήματα ὅσον σήμερον. Τώρα, εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς, ἔχουν ἀυξηθῆ πάρα πολὺ τὰ αὐτοκίνητα καὶ τὰ ἄλλα τροχοφόρα καὶ ἡ κίνησις εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν μεγάλων πόλεων εἶναι ἐν ἐκ τῶν πλέον δυσκόλων προβλημάτων ποὺ μᾶς ἐδώρησεν ὁ πολιτισμός. Εἰς ὅλους τοὺς δρόμους, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐπάνω, κάτω, ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ εἰς τὰ ἐκτὸς αὐτῆς προάστεια, αὐτοκίνητα πάσης προελεύσεως κυκλοφοροῦν παντοῦ. Μάλιστα, πολλάκις τόση εἶναι ἡ κίνησις, ὥστε φοβεῖται νὰ περάσῃ τις εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τῆς ὁδοῦ, ἂν δὲν εὑρίσκεται πλησίον τῶν διαβάσεων ἀσφαλείας. Βεβαίως, λαμβάνουν συχνάκις χώραν διάφοροι προσπάθειαι διὰ τὴν ἐξέυρεσιν λύσεως διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο. Εἶθε νὰ γίνῃ τοῦτο συντόμως, ὥστε καὶ τὸ κοινὸν νὰ ταλαιπωρεῖται ὀλιγώτερον καὶ τὰ αὐτοκίνητα νὰ ἐκπληροῦν καλύτερον τὸν προορισμὸν των.

464. Συμπληρώσατε ὅσα ἐπιρρήματα εὑρετε εἰς τὸ

άνωτέρω κείμενον με ἄλλα τῆς ἰδίας κατηγορίας (π.χ. χρονικά, τροπικά, ποσοτικά κ.λ.π.) τὰ ὁποῖα δὲν συμπεριελήφθησαν εἰς αὐτό.

465. Ἐπαναλάβετε τὰς ἀσκήσεις 261 ἕως 267 τὰς σχετικὰς μετὰ τὰ παραθετικὰ τῶν ἐπιφωνημάτων.

## ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ—ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ

466. Πόσων εἰδῶν συνδέσμους ἔχομεν καὶ ποῖα εἶναι τὰ εἶδη ταῦτα.

467. Διατί οἱ σύνδεσμοι ὀνομάζονται σύνδεσμοι ;

468. Νὰ εὑρετε τοὺς συνδέσμους καὶ τὰ ἐπιφωνήματα ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸ κατωτέρω κείμενον καὶ νὰ γράψητε αὐτὰ εἰς στήλας ἀναλόγως τῆς σημασίας των.

Ὅταν συνεφωνήσαμεν τὸ ταξείδιον ἐκεῖνον, ἦτο Μάρτιος. Ἄλλοιμονον ἦμεις, δὲν ἔμελλε νὰ πραγματοποιηθῆ πρὶν παρέλθει ὀλόκληρον ἔτος, ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς συμφωνίας μας. Καὶ τοῦτο διότι, εἶχομεν ὅλοι τόσον πολλὴν ἐργασίαν, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀφήσωμεν τὴν πόλιν μας, προτοῦ τελειώσωμεν ταύτην. Ἐν πάσῃ περιπτώσει οὔτε ἐγὼ μὲν μήτε καὶ ὁ φίλος μου εἶχομεν πιστεύει ὅτι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ κάμωμεν τὸ ταξείδιον ἐνόσω ἐπέιγουσαι ὑποθέσεις θὰ μᾶς ἀπησχόλουν. Καὶ ἦμεις οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐλησμονήσαμεν τὴν συμφωνίαν μας. Πάντοτε ἀνεμόμενον τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸ πραγματοποιήσωμεν. Καὶ νὰ ποῦ ἡ εὐκαιρία ἐδόθη, μολοντί κάπως ἀργά. Καὶ μίαν ὠραισιότατην ἑαρινὴν ἡμέραν, ἀφοῦ προετοιμάσθημεν, ἐξεκινήσαμεν μετὰ τὸ πλοῖον διὰ τὸ νησί μας. . .

469. Ποῖοι ἐκ τῶν ἀντιθετικῶν καὶ ποῖοι ἐκ τῶν χρονικῶν συνδέσμων δὲν περιελήφθησαν εἰς τὸ ἄνωτέρω κείμενον ;

470. Γράψατε ποῖοι ἐκ τῶν συνδέσμων δασύνονται ;

471. Διατί οἱ σύνδεσμοι καίτοι, οὔτε, εἴτε, ὥστε ὀξύνονται ἐνῶ ἡ τονιζομένη συλλαβὴ εἶναι μακρὰ καὶ εὐρίσκειται πρὸ βραχείας συλλαβῆς ;

472. Τί ὀνομάζομεν ἐπιφωνήματα ;

473. Σχηματίσατε πέντε προτάσεις αἱ ὁποῖαι νὰ περιέχουν ἐπιφωνήματα.

## ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

### ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

474. Μὲ τί ἀσχολεῖται τὸ ἐτυμολογικὸν μέρος τῆς γραμματικῆς ;

475. Ποῖαι λέξεις καλοῦνται πρωτότυποι καὶ ποῖαι παράγωγοι ;

Παράγωγοι λέξεις

476. Ποῖαι εἶναι αἱ παράγωγοι λέξεις ;

Παράγωγα οὐσιαστικά

477. Ἀπὸ τί γίνονται τὰ παράγωγα οὐσιαστικά ;

478. Σχηματίσατε οὐσιαστικά ἐκ τῶν ἐξῆς ρημάτων.

Σαλπίζω, γράφω, κτίζω, παίζω, πολεμῶ.

479. Σχηματίσατε οὐσιαστικά ἀπὸ τὰ κατωτέρω ἐπίθετα.

Δίκαιος, σοφός, καλός, ἀμελής, σκληρός, χρηστός, ἀναιδής, ἀμαθής, πλήρης.

480. Σχηματίσατε ἄλλα οὐσιαστικά ἐκ τῶν ἐξῆς οὐσιαστικῶν.

Ἄνθρωπος, πελάτης, ἐλαία, ἄμπελος, συκοφάντης, ἥρωσ, δάσος, χώρα, παῖς.

Παράγωγα ἐπίθετα

481. Ἀπὸ τί παράγονται τὰ ἐπίθετα ;

482. Σχηματίσατε ἐπίθετα χρησιμοποιοῦντες τὸ θέμα τῶν ἐξῆς ρημάτων.

Τέρπω, ὠφελῶ, λάμπω, ἀνοίγω, πλέω, κλείω, φωτίζω.

483. Σχηματίσατε επίθετα χρησιμοποιοῦντες τὸ θέμα τῶν κατωτέρω οὐσιαστικῶν.

Σπουδῆ, καρδία, λίθος, χρυσός, μέταλλον, ξύλον, ὕδωρ, ὕαλος.

Παράγωγα ρήματα

484. Ἀπὸ τί παράγονται τὰ ρήματα ;

485. Σχηματίσατε ρήματα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν κάτωθι οὐσιαστικῶν.

Γέφυρα, τιμῆ, ὁμολογία, ὁδηγία, μήνυσις, κυβέρνησις, ἐρώτησις, θεραπεία, βασιλεία, φιλονικία, ζημία, ἔπαινος, σιωπή, ἐφόρμησις, προσπάθεια, ἀφαίρεσις, κατάταξις.

486. Σχηματίσατε ρήματα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων.

Ταχύς, ὀξύς, θερμός, πλατύς, εὐρύς.

487. Σχηματίσατε ρήματα ἐκ τοῦ θέματος τῶν κατωτέρω ἐπιρρημάτων.

Δίχα, ἐγγύς.

Παράγωγα ἐπιρρήματα

487α. Ἀπὸ τί παράγονται τὰ ἐπιρρήματα ;

488. Σχηματίσατε τοπικὰ ἐπιρρήματα ἀπὸ τὰς ἐξῆς λέξεις :

Ἄνω, ἔξω, ἔσω, ἐμπρός, ὀπίσω, ἄλλως, ἐκεῖ, κάτω.

489. Σχηματίσατε τροπικὰ ἐπιρρήματα ἀπὸ τὰς ἐξῆς λέξεις.

Πρόθυμος, καλός, συνήθης, τίμιος, σκληρός, ὀρθός, ταχύς, εὐχάριστος, ἐλεύθερος, ἄξιος, πλήρης, διαρκής.

490. Σχηματίσατε ποσοτικὰ ἐπιρρήματα ἐκ τῶν ἐξῆς :

Πλεῖστον, εἴκοσι, τόσος, πενήντα, ἑκατόν, χίλια, ἑπτὰ, δέκα, μύριοι.

Σύνθεσις

491. Ποῖα μέρη τοῦ λόγου δύνανται νὰ ἀποτελέσουν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μιᾶς λέξεως :

492. Χωρίσατε τὰ δύο συνθετικά πού ἀποτελοῦν τὰς κατωτέρω λέξεις.

α) Πρῶτον συνθετικὸν πρωτόκλιτον

Μοιρολάτρης, σημαιοφόρος, λιμνοθάλασσα, νικηφόρος, γεφυροποιός, ἀγορανόμος.

β) Πρῶτον συνθετικὸν δευτερόκλιτον

Θανατηφόρος, ἀνεμοπόρος, πολεμοχαρής, καρποφόρος, ἠθικολόγος, οἰκογένεια.

γ) Πρῶτον συνθετικὸν τριτέκλιτον

Λαμπαδηφόρος, ὕδατοφράκτης, κρεοπώλης, γηροκομεῖον, λεξιλόγιον, ταξινομῶ.

493. Σχηματίσατε πέντε λέξεις αἱ ὁποῖαι νὰ ἔχουν ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἀριθμητικόν.

494. Σχηματίσατε ἐπίσης 3 λέξεις αἱ ὁποῖαι νὰ ἔχουν ὡς πρῶτον συνθετικὸν ρῆμα.

495. Σχηματίσατε συνθέτους λέξεις μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὰ ἐξῆς :

ἐν, εἰς, ἀεί, εὖ καὶ τὰ ἀχώριστα μέρη ἡμι, δυσ.

496. Ποῖα μέρη τοῦ λόγου εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελέσουν δεύτερον συνθετικὸν μιᾶς λέξεως ;

497. Νὰ εὑρετε 5 λέξεις ἐχούσας δεύτερον συνθετικὸν οὐσιαστικὸν π.χ. ἀκρόπολις καὶ ἄλλας 5 ἐχούσας ἐπίθετον π.χ. κυανόλευκος.

499. Σχηματίσατε 10 λέξεις μὲ δεύτερον συνθετικὸν ρῆμα καὶ μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὰς προθέσεις, ἀνά, κατά, διά, περί, ὑπό, ὑπέρ καὶ τὰς λέξεις ἄρτος, ὀπῶραι, βιβλίον καὶ ἔργον.

500. Χωρίσατε τὰς κατωτέρω λέξεις εἰς τὰ συνθετικά των μέρη.

νομοθέτης, ἡμιμαθής, ἰσχυρογνώμων, θαλασσομάχος, χαρτοπαίκτης, πολυετής.

Τ Ε Λ Ο Σ

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

### ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ — ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Γενικῶς .....	'Ερώτ.	1— 7
Συλλαβαί—Συλλαβισμός .....	»	8— 20
Πνεύματα—τόνοι .....	»	21— 34
"Ατονοί λέξεις .....	»	35— 36
"Εκθλιψίς .....	»	37— 41

### ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ — ΤΥΠΙΚΟΝ

#### ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

	Γενικῶς .....	»		42— 52
Α'	ΑΡΘΡΑ .....	»		53— 55
Β'	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ			
	Γενικῶς .....	»		56— 58
	Α' Κλίσις ὀνομάτων .....	»		59— 81
	Β' Κλίσις .....	»		82— 98
	Γ' Κλίσις .....	»		99—178
	'Ανώμαλα ὀνόματα .....	»		179—183
Γ'	ΕΠΙΘΕΤΑ			
	Γενικῶς .....	»		184—191
	Β' Κλίσις ἐπιθέτων .....	»		192—205
	Γ' Κλίσις .....	»		206—227
	'Ανώμαλα ἐπίθετα .....	»		228—233
	Βαθμοί ἐπιθέτων .....	»		234—260
	Παραθετικά ἐπιρρημάτων .....	»		261—263
Δ'	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ			
	Γενικῶς .....	»		264—265
	'Αριθμητικά ἐπίθετα .....	»		266—279
	'Αριθμητικά οὐσιαστικά .....	»		280
	'Αριθμητικά ἐπιρρήματα .....	»		281—282
Ε'	ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ			
	Γενικῶς .....	»		283—284
	Προσωπικαί ἀντωνυμιαί .....	»		285—293
	Αὐτοπαθεῖς .....	»		294—298

	Ἀλληλοπαθεῖς »	Ἐρώτ.	299—301
	Κτητικαὶ »	»	302—307
	Δεικτικαὶ »	»	308—316
	Ἐρωτηματικαὶ »	»	317—319
	Ἀόριστοι »	»	320—326
	Ἀναφορικαὶ »	»	327—329
	Γενικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν	»	330—331
ΣΤ'	ΡΗΜΑΤΑ		
	Γενικῶς	»	332—339
	Φωναὶ τῶν ρημάτων	»	340—342
	Ἐγκλίσεις »	»	343—348
	Χρόνος »	»	349—354
	Ἀύξεις	»	355—366
	Ἀναδιπλασιασμός	»	367—370
	Βοηθητικὰ ρήματα καὶ κλίσεις βαρυτόνων ρημάτων		
	Ἐνεργητικὴ φωνή	»	371—386
	Παθητικὴ ἢ μέση φωνή	»	387—395
	Συμφωνόληκτα ρήματα	»	396—403
	Ἐνεργητικὸς ἀόρ. β'	»	404—408
	Παθητικὸς »	»	409—413
	Συνηρημένα καὶ κλίσεις αὐτῶν		
	Γενικῶς	»	414—416
	Συνηρημένα ρήματα εἰς -αω	»	417—424
	» » εἰς -εω	»	425—434
	» » εἰς -οω	»	435—443
	Γενικὴ ἀσκήσις ἐπὶ τῶν συνηρημένων	»	444
	Ἀπαρέμφατον	»	445—448
Ζ'	ΜΕΤΟΧΗ	»	449—455
Η'	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	»	456—461
Θ'	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	»	462—465
Ρ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ — ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ	»	466—473

### ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ — ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

	Γενικῶς	Ἐρώτ.	474—475
	Παράγωγοι λέξεις		
	Γενικῶς	»	476
	Παράγωγα οὐσιαστικά	»	477—480—
	» ἐπίθετα	»	481—483
	» ρήματα	»	484—487
	» ἐπιρρήματα	»	488—490
	Σύνθεσις τῶν λέξεων	»	490—500
	»	»	

